

Головбух Агро

№ 23
Грудень 2025

 Експертус
ЦИФРОВЕ ВИДАВНИЦТВО

Були коди КВЕД – стануть НАСЕ 2.1-UA: як бізнесу підготуватися

За які ділянки єдинників
четвертої групи
звільняють від сплати
земельного податку

Банк проведення:
облік генераторів,
зарядних станцій,
сонячних панелей

РРО для
сільгоспідприємств:
п'ять роз'яснень
податківців

ВЕБІНАРИ

Лише гарячі теми

Головбух
Агро

Безплатно для передплатників

Олена
Озерова

Тетяна
Купчик

Альона
Любанова

Ганна
Чернишова

Олена
Сердюк

Реєструйтеся на seminar.expertus.com.ua

Отримуйте відповіді від експертів
під час прямих трансляцій

Переглядайте записи минулих вебінарів

Михайленко Дмитро,

керуючий партнер юридичної компанії «Stowe LF Ukraine», голова Комітету підприємців з податкових питань при Торгово-промисловій палаті України

Добродій Тетяна,

головний консультант секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики

Єфімов Олександр,

адвокат, аудитор, доцент кафедри цивільного та трудового права Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, доктор філософії права

Висіцька Ірина,

адвокат із 21-річним досвідом у сфері земельних відносин, керуюча Адвокатським бюро «Висіцької «ВІВ Лігал»

Кричун Петро,

президент Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України, канд. екон. наук (PhD), MBA, CFO групи компаній

Рогозний Сергій,

сертифікований аудитор, юрист, керівник комітету з фінансів Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України

Чмерук Микола,

начальник Офісу великих платників податків ДПС

Готуємося закрити 2025 рік

Кінець року — гаряча пора для бухгалтерії. Вам знадобиться список справ. Наші експерти підготували для вас чекліст з переліком обов'язкових завдань на грудень, про які ви не маєте права забути, якщо хочете вдало закрити 2025 рік і підготуватися до 2026-го. Скачайте його та користуйтеся!

Наводимо дієві поради для спрощенців четвертої групи, які мають у власності чи постійному користуванні земельні ділянки, що не використовують для ведення сільськогосподарського товаровиробництва. Підкажемо, за які ділянки їх звільняють від сплати земельного податку на період воєнного стану.

Особливу увагу приділіть огляду нової класифікації видів економічної діяльності. Старий КВЕД-2010 замінять системою, гармонізованою з європейськими стандартами NACE Rev.2.1. Розберемо, кому треба буде змінити свої коди КВЕД і як саме це зробити.

Ознайомтеся з підказками, як облікувати генератори, павербанки, зарядні станції, сонячні панелі та інші джерела безперебійного живлення. Адже через постійні ракетні обстріли з боку РФ у наші домівки та офіси повернулися аварійні та стабілізаційні вимкнення електроенергії, газу та водопостачання.

Також розповімо, що робити з поверненням коштів, як діяти під час зміни адреси, чи можна відтворити дублікат чека, а також які реквізити в ньому обов'язкові. Наш експерт проаналізував свіжі роз'яснення податківців щодо роботи з РРО та ПРРО. Пояснимо, як уникнути штрафів і коли виконувати вимоги касової дисципліни.

Якщо залишаться запитання, то телефонуйте на Гарячу лінію Головбух Агро за номером **0 800 21 11 32** або пишіть нам на agro@expertus.com.ua.

Працюємо разом задля перемоги!

З повагою
Наталія Дубчак,
головний редактор

інструменти бухгалтера

- 3** Що зробити бухгалтеру в грудні, щоб легше закрити 2025 рік

податки

Ганна Чернишова

- 6** Чи нараховувати компенсаційні ПДВ-зобов'язання, якщо оплату провела третя особа

Ганна Чернишова

- 10** За які ділянки єдинників четвертої групи звільняють від сплати земельного податку

організація діяльності

Ірина Константинова

- 21** Були коди КВЕД – стануть НАСЕ 2.1-UA: як бізнесу підготуватися

облік

Олена Озерова

- 25** П'ять відповідей на запитання про інвентаризацію-2025

Олена Озерова

- 29** Банк проведень: облік генераторів, павербанків, зарядних станцій, сонячних панелей, Starlink'ів

готівкові розрахунки

Ольга Гонтаренко

- 37** РРО для сільгоспприємств: п'ять роз'яснень податківців

оплата праці

Микола Кирильчук

- 41** Індексції зарплати у грудні 2025-го: кому та які суми

управління ризиками

- 44** Інтерв'ю з президентом ФПБАУ про сертифікацію бухгалтерів: факти без хайпу

Що зробити бухгалтеру в грудні, щоб легше закрити 2025 рік

1

Аудит первинних документів

- Перевірити наявність усієї первинки
- Перевірити відповідність статті 9 Закону про бухоблік¹, Положенню № 88², пункту 44.1 Податкового кодексу України (ПК)
- За відсутності документів — надіслати запити контрагентам
- Підготувати коригування після отримання відсутньої первинки

2

Повідомлення про втрату первинки (за потреби)

- Повідомити поліцію та ДПС (п. 44.5 ПК)
- Створити комісію і скласти акт розслідування
- Для тимчасово окупованих територій (ТОТ) чи районів бойових дій — подати повідомлення за підпунктом 69.28 підрозділу 10 розділу XX ПК

3

Річна інвентаризація

- Провести інвентаризацію в період від 01.10 до 31.12 (ст. 10 Закону про бухоблік)
- Проінвентаризувати основні засоби (ОЗ), НМА, запаси, кошти, розрахунки
- Врахувати винятки для активів на ТОТ чи в районах бойових дій
- Відобразити результати інвентаризації в обліку

4

Звірка заборгованостей

- Провести річні звірки з контрагентами
- Провести звірку з ДПС (форма J/F1300207)
- Визначити сумнівні й безнадійні борги
- Проаналізувати строки позовної давності (відновлені з 04.09.2025)

¹ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV.

² Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Мінфіну від 24.05.1995 № 88.

5 Тест на знецінення ОЗ

- Оцінити корисність активів згідно з НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів»
- Врахувати наслідки війни, недоступність активів, зміну ринку
- Відобразити зменшення корисності або підтвердити її відсутність

6 Списання активів, знищених/втрачених через війну

- Провести інвентаризацію пошкоджених/втрачених активів
- Списати активи за Положенням № 879³
- Не списувати активи, що залишаються на ГОТ

7 Подання звіту щодо транспорту до ТЦК

- До 20 грудня подати відомість про наявність транспорту і працівників (п. 15 Постанови № 1921⁴)

8 Річний перерахунок ПДФО та військового збору

- Перевірити правильність оподаткування доходів за пунктом 169.4 ПК
- Перевірити пільги, індексацію, лікарняні, відпускні
- Скоригувати оподаткування компенсацій і додаткового блага
- Усунути переплати/недоплати

9 Річний перерахунок ПДВ

- Провести перерахунок частки використання в оподатковуваних/неоподатковуваних операціях (п. 199.4 ПК)
- Провести коригування за необоротними активами (п. 199.1—199.5 ПК)
- Врахувати податковий кредит за запізнілою первинкою

10 Закриття зарплатних і кадрових процедур

- Перевірити правильність нарахування відпускних, лікарняних, декретних
- Перевірити виконання мінімальних гарантій
- Провести індексацію
- Перевірити сумісників, мобілізованих
- Підготувати річні довідки працівникам (за запитом)

³ Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879.

⁴ Положення про військово-транспортний обов'язок, затверджене постановою КМУ від 28.12.2000 № 1921.

11 Формування та коригування резервів

- Оновити резерв відпусток (НП(С)БО 26 «Виплати працівникам»)
- Перевірити резерв сумнівних боргів (НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»)
- Створити/уточнити інші резерви (гарантійні тощо)
- Платникам податку на прибуток — перевірити податкові різниці за резервами

12 Підготовка річної фінансової звітності

- Узгодити закриття рахунків
- Перевірити внутрішні обороти
- Підготувати примітки до фінзвітності
- Завершити підготовку у грудні (подати — у 2026 році)

13 Перевірка податкового обліку та податкових різниць

- Перевірити 30% коригування за контрольованими операціями
- Перевірити різниці за резервами
- Перевірити операції з безоплатною передачею
- Перевірити операції з ОЗ (амортизація, ремонти, модернізація)
- Порівняти бухгалтерський та податковий облік

14 Внутрішні управлінські процедури та підготовка до аудиту

- Скласти внутрішній графік закриття року
- Оновити/затвердити облікову політику на 2026 рік
- Перевірити повноту договорів, актів, актів звірки
- Проаналізувати ризики
- Підготувати документи для аудиторів і податківців

Коли платник ПДВ отримує товари чи послуги, за які платить третя особа, запитання можуть виникнути як у постачальника — на яку особу скласти податкову накладну, так і в отримувача — чи має він право на податковий кредит за такою операцією та чи потрібно його компенсувати нарахуванням податкових зобов'язань. Тримайте п'ять правил, сформованих на підставі роз'яснень податківців, щодо оподаткування ПДВ операцій, коли товари чи послуги оплачує не їх безпосередній покупець

Чи нараховувати компенсаційні ПДВ-зобов'язання, якщо оплату провела третя особа

Ганна Чернишова,
провідний експерт
із податкового обліку
Експертус Головбух, Київ

Податківці надали чергове роз'яснення (ЗІР, *категорія 101.13*) про те, чи необхідно нарахувати компенсаційні ПДВ-зобов'язання, якщо отримані товари чи послуги (*далі* — товари) оплатила третя особа. У ситуації йшлося про придбання обладнання з оплатою частково за кошти благодійного фонду і частково — за бюджетні кошти цільового фінансування. Податківці зазначили, що **покупець зобов'язаний** нарахувати компенсаційний ПДВ, якщо оплата постачальникові проходить не через такого покупця безпосередньо.

На підставі цього та інших роз'яснень податківців стисло сформулюємо **п'ять основних правил**, як оподатковувати операції з оплатою за рахунок третьої особи, незалежно від того, отримує платник ПДВ товари безоплатно (від благодійників) чи компенсує сплачені кошти третій особі.

1 ПН складають на фактичного покупця

Податковий номер платника податку, його назва, зазначена в статутних документах юридичної особи, або прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи, зареєстрованої як платник ПДВ, покупець (отримувача) товарів є **обов'язковими реквізитами** податкової накладної (ПН) (п. 201.1 Податкового кодексу України; ПК). На дату виникнення ПДВ-зобов'язань постачальник зобов'язаний скласти ПН

на фактичного покупця (отримувача) товарів **незалежно** від того, хто за договором зобов'язаний здійснити оплату (ЗІР, *категорія 101.16*).

Дату виникнення ПДВ-зобов'язань у загальному випадку постачальник визначає за правилом першої події — на **дату, коли:**

- надійшли кошти в оплату товарів
- або
- відвантажили товари чи надали послуги (п. 187.1 ПК).

2 Покупець нараховує кредит незалежно від того, хто оплатив

ПН, що склав і зареєстрував в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН) платник податку, який постачає товари, є **підставою для покупця** нарахувати суми податку до складу податкового кредиту (п. 201.10 ПК).

За загальними правилами всі суми ПДВ, сплачені або нараховані за операціями платника ПДВ, який придбаває товари, включають до складу податкового кредиту на підставі ПН, зареєстрованих в ЄРПН. При цьому **немає значення, за рахунок яких коштів** оплачені такі товари — власних, бюджетних чи третьої особи.

3 Право на кредит виникає не раніше за дату отримання товарів

У загальному випадку платник ПДВ відносить суму ПДВ до податкового кредиту на **дату події, що сталася раніше**, тобто коли:

- кошти списали з його рахунку в оплату товарів;
- він отримав товари чи послуги (п. 198.2 ПК).

Відповідно, якщо замість покупця платить третя особа, коштів із нього не списують. Тож право на податковий кредит у покупця на підставі зареєстрованої ПН постачальника виникає не раніше за дату, коли він отримав товари.

4 Якщо платить не покупець, він має нарахувати компенсувальні зобов'язання

До податкового кредиту включають суми ПДВ, що їх сплатили чи нарахували, зокрема, коли придбали або виготовили товари чи послуги, придбали (побудували, спорудили, створили) необоротні активи (п. 198.1 ПК). Податківці пояснюють: коли оплата надходить постачальникові від третьої особи **повз рахунок покупця**, не дотримується умова з пункту 198.1 ПК. Як наслідок відсутності оплати з боку покупця вони вимагають водночас із формуванням податкового кредиту нарахувати компенсувальні ПДВ-зобов'язання.

5 Компенсувальний ПДВ нараховують незалежно від формування кредиту покупцем

Платник нараховує податковий кредит незалежно від того, чи почав використовувати товари та основні засоби в оподатковуваних операціях у межах своїй господарської діяльності та чи провадив оподатковувані операції протягом **звітнього податкового періоду** (п. 198.3 ПК). Тобто незалежно від того, чи має підстави компенсувати податковий кредит на вимогу пункту 198.5 ПК.

Так само ПК не встановлює, що покупець формує податковий кредит залежно від того, хто оплатив товари — безпосередньо покупець чи інша особа. Звісно, якщо має ПН на операцію постачання товарів, яку зареєстрував постачальник.

Водночас коли постачальник реєструє ПН в ЄРПН, у покупця (отримувача) товарів формується показник $\Sigma_{\text{НаклОтр}}$ і, відповідно, збільшується реєстраційна сума (п. 9 Порядку № 569*). І навіть якщо покупець не включить до податкового кредиту суму ПДВ за товари, що їх оплатила третя особа, сума реєстраційного ліміту в СЕА ПДВ збільшиться, коли постачальник реєструє ПН на такого покупця.

Тому податківці наполягають, що сума податкового кредиту, що платник сформував за операцією з придбання товарів, які оплатила третя особа, підлягає зменшенню саме **шляхом нарахування податкових зобов'язань** з ПДВ за правилами пункту 198.5 ПК.

Для цього не пізніше ніж в останній календарний день місяця, в якому покупець сформував кредит за такою операцією, він має скласти **зведену ПН із кодом ознаки 1** і типом причини невидачі отримувачу **13** — складена у зв'язку з використанням виробничих або невиробничих засобів, інших товарів/послуг не в господарській діяльності. Зареєструвати таку зведену ПН потрібно **до 20-го числа** наступного місяця включно.

Утім, у пункті 198.5 ПК передбачене нарахування компенсувального ПДВ-зобов'язання лише у **чотирьох випадках**, а саме, в операціях:

- що не є об'єктом оподаткування;
- звільнених від оподаткування;
- що платник податку проводить у межах свого балансу —
  - передача для невиробничого використання;
  - переведення виробничих необоротних активів до складу невиробничих необоротних активів;
- що не є господарською діяльністю платника податку.

Серед перелічених випадків **немає оплати товарів третьою особою**. Пункт 198.5 ПК не містить вимоги нараховувати компенсувальні зобов'язання за таких обставин. Податківці мимохіть визнають це. У своїх консультаціях** вони зазначають, що компенсувати кредит потрібно «за правилами» чи «з використанням механізму» пункту 198.5 ПК.

* Порядок електронного адміністрування податку на додану вартість, затверджений постановою КМУ від 16.10.2014 № 569.

** Індивідуальні податкові консультації ДПС від 03.11.2025 № 5879/ІПК/99-00-21-03-02, від 23.10.2025 № 5668/ІПК/99-00-21-03-02, від 26.09.2025 № 5211/ІПК/99-00-21-03-02.

Утім, така позиція ДПС залишається сталою впродовж багатьох років. Платникам ПДВ залишається тільки погодитися з податківцями та **нівелювати податковий кредит**, коли товари оплачує третя особа. Або ж будьте готові обстоювати свою позицію в суді, якщо під час податкової перевірки контролери поставлять під сумнів правомірність формування податкового кредиту.

ДОКУМЕНТ

Податковий кредит у разі придбання обладнання за кошти цільового фінансування: чи потрібно нараховувати ПДВ

Чи має право підприємство на податковий кредит на підставі податкової накладної, отриманої від постачальника обладнання, та чи потрібно в цій ситуації нараховувати податкові зобов'язання з ПДВ відповідно до пункту 198.5 ПК, якщо підприємство отримує цільове фінансування для придбання основних засобів (обладнання): 50% — з бюджету, 50% — від благодійної організації, а фінансування може надходити або на рахунок підприємства з подальшим перерахуванням постачальнику, або безпосередньо на рахунок постачальника за умовами тристороннього договору?

За фактично здійсненою операцією підприємства (платника ПДВ) з придбання обладнання на митній території України підставою для включення сум ПДВ, нарахованих (сплачених) за такою операцією, є податкова накладна, складена на підставі первинних документів та зареєстрована в Єдиному реєстрі податкових накладних постачальником (платником ПДВ) такого обладнання.

Водночас, якщо оплата за таке обладнання буде здійснюватися не безпосередньо підприємством, а третьою особою, то у підприємства виникатиме обов'язок щодо нарахування податкових зобов'язань з ПДВ за правилами, встановленими пунктом 198.5 Податкового кодексу України.

ЗІР, категорія 101.13

Єдинники четвертої групи, які мають у власності чи постійному користуванні земельні ділянки, що не використовують для ведення сільськогосподарського товаровиробництва, мусять сплачувати за них земельний податок. Водночас на період воєнного стану є можливість скористатися звільненням від оподаткування. Зокрема, для законсервованих і замінованих ділянок. Розглянемо, за яких умов єдинники четвертої групи не мусять сплачувати земельний податок за ці ділянки

За які ділянки єдинників четвертої групи звільняють від сплати земельного податку

Ганна Чернишова,
провідний експерт
із податкового обліку
Експертус Головбух, Київ

Юридичні особи — єдинники четвертої групи, які є власниками / постійними користувачами земель сільськогосподарського призначення та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), — користуються звільненням від сплати земельного податку. Проте звільнення діє тільки за земельні ділянки, які платники використовують **для ведення сільськогосподарського товаровиробництва**, й лише щодо земельного податку (пп. 4 п. 297.1 Податкового кодексу України; ПК). Звільнення не стосується земельних ділянок державної чи комунальної власності, які єдинник четвертої групи використовує на умовах оренди.

До земель сільгосппризначення належать:

- **сільгоспугіддя** (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги);
- **несільськогосподарські угіддя** (господарські шляхи та прогони, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, крім тих, що віднесли до земель інших категорій, землі під господарськими будівлями та дворами, землі під інфраструктурою оптових ринків сільськогосподарської продукції, землі під об'єктами виробництва біометану, які є складовими комплексів з виробництва, переробки та зберігання сільськогосподарської продукції, землі тимчасової консервації тощо) (ст. 22 Земельного кодексу України; ЗК).

Доведеться сплачувати земельний податок на загальних підставах навіть за ділянку сільгосппризначення, якщо єдинник четвертої групи не використовуватиме її для ведення сільгосптоваро-

виробництва. Це стосується й земельних ділянок під будівлями, які платник передає в оренду, адже у цьому разі він не використовує їх у сільгоспвиробництві.

Інші земельні ділянки у власності єдинника четвертої групи, за винятком наведених вище категорій земель і тих, що перелічені в статті 283 ПК, є **об'єктом оподаткування земельним податком**.

На період воєнного стану можете скористатися **тимчасовим звільненням**, що передбачають стаття 283-1 та підпункт 69.14 підрозділу 10 розділу XX ПК (ЗІР, *категорія 111.02*¹).

З'ясуємо, за які земельні ділянки платники єдиного податку четвертої групи можуть отримати звільнення від сплати за землю на період воєнного стану, яких умов необхідно дотримати та чи показувати це звільнення у декларації².

Земельні ділянки на територіях активних бойових дій або ТОТ

Від сплати земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної чи комунальної власності звільнили земельні ділянки (частки, паї), розташовані на територіях активних бойових дій або тимчасово окупованих рф територіях України (ТОТ) (пп. 69.14 підрозд. 10 розд. XX ПК).

Звільнення для юросіб і ФОПів діє:

- **із 01.03.2022 до 31.12.2022** — за земельні ділянки (частки, паї), що розташовані на територіях активних бойових дій або ТОТ і перебувають у власності або користуванні, в т. ч. на умовах оренди;
- **із 01.01.2023** — за земельні ділянки (частки, паї), розташовані на територіях активних бойових дій або ТОТ, що ввійшли до Переліку територій³. Це звільнення діє з першого числа місяця, в якому щодо відповідних територій визначили дату початку активних бойових дій або тимчасової окупації, до останнього числа місяця, в якому завершилися активні бойові дії або тимчасова окупація.

Дати початку та завершення активних бойових дій або тимчасової окупації визначайте за даними Переліку територій.

Зважайте на роз'яснення податківців⁴ щодо дати, з якої діє таке звільнення для ділянок на території активних бойових дій, на яких функціонують державні електронні інформаційні ресурси. За ці ділянки податок не нараховують і не сплачують починаючи з 01.05.2024 до останнього числа місяця, у якому завершилися бойові дії або тимчасова окупація на відповідній території.

Звільнення працює **автоматично** та не потребує додаткових дій від платника.

¹ zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=43523.

² Податкова декларація з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності), затверджена наказом Мінфіну від 16.06.2015 № 560.

³ Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією, затверджений наказом Мінрозвитку громад від 28.02.2025 № 376.

⁴ ЗІР, *категорія 111.05*: zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=43447.

Земельні ділянки, що перебувають у консервації

Право не сплачувати земельний податок за земельні ділянки, що перебувають у консервації, встановили в підпункті 283.1.2 ПК.

Консервацію земель здійснюють шляхом припинення чи обмеження їх господарського використання на визначений термін і залуження, заліснення або ренатуралізації. Передача у власність і користування земель державної та комунальної власності, щодо яких ухвалили рішення про їх консервацію, для цілей, не пов'язаних із такою консервацією, забороняється.

Ч. 2 ст. 172 ЗК

Консервації підлягають, зокрема, земельні ділянки:

- що забруднені хімічними речовинами внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії і бойових дій під час дії воєнного стану;
- на яких розташовані військові інженерно-технічні та/або фортифікаційні споруди (ст. 51 Закону № 962⁵).

Консервацію земель проводять згідно з **робочим проектом землеустрою** щодо земель:

- **державної та комунальної власності** — за рішенням органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування (ОМС), які розпоряджаються цими землями згідно зі статтею 122 ЗК. На територіях, де тимчасово не здійснюють свої повноваження ОМС, рішення мають право ухвалювати відповідні військові адміністрації та військово-цивільні адміністрації;

- **приватної власності** — за заявою власника цієї земельної ділянки до розробника документації із землеустрою (п. 5, 6 Порядку № 35⁶).

Підставою для ненарахування земельного податку за цими ділянками є дані Державного земельного кадастру (ДЗК) (пп. 283.1.2 ПК).

Отже, щоб скористатися звільненням, необхідно:

- зафіксувати неможливість використання земельної ділянки;
  - ініціювати процес консервації — звернутися до землевпорядної організації з документами на право власності / користування, актами обстеження, підтвердження забруднення або наявності фортифікацій тощо;
- отримати рішення місцевої ради — для приватної землі чи органу виконавчої влади або ОМС — для державної чи комунальної землі;
- змінити відомості в ДЗК щодо земельної ділянки на підставі відповідної документації із землеустрою.

Під час консервації

забороняють використовувати законсервовані земельні ділянки

⁵ Закон України «Про охорону земель» від 19.06.2003 № 962-IV.

⁶ Порядок консервації земель, затверджений постановою КМУ від 19.01.2022 № 35.

Порада

Щоб задокументувати консерваційні роботи, керуйтеся Положенням № 1183⁷. Воно є обов'язковим для підприємств, які мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави, а також засновані на державній власності, крім підприємств, установ Державної кримінально-виконавчої служби. Для всіх інших підприємств воно має рекомендаційний характер.

Податок не нараховуйте та не сплачуєте за період щодо земель:

- **державної і комунальної власності** — з першого числа місяця, в якому відповідний орган виконавчої влади або ОМС ухвалив рішення про затвердження робочого проєкту землеустрою щодо консервації земельної ділянки, до останнього числа місяця, в якому завершують заходи щодо охорони земель і ґрунтів згідно з відомостями ДЗК;
- **приватної власності** — з дня, коли внесли відомості до ДЗК про заходи щодо охорони земель і ґрунтів на підставі затвердженого робочого проєкту землеустрою щодо консервації земель, до останнього числа місяця, в якому завершують заходи щодо охорони земель і ґрунтів згідно з відомостями ДЗК.

Нарахування земельного податку відновлюєте починаючи з першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому завершили заходи щодо охорони земель і ґрунтів згідно з відомостями ДЗК.

Звільнення від орендної плати за договорами оренди земельних ділянок державної і комунальної власності працює за умови, що відповідний орган виконавчої влади або ОМС ухвалив рішення про затвердження робочого проєкту землеустрою щодо

консервації земельної ділянки. Звільнення діє на строк, визначений цим робочим проєктом (абз. 2 п. 288.8 ПК).

Рішення про затвердження проєкту землеустрою

є підставою, щоб внести відомості про консервацію та пов'язані з нею обмеження до ДЗК

Земельні ділянки, забруднені вибухонебезпечними предметами

Земельний податок не нараховуйте в частині земельних ділянок, забруднених вибухонебезпечними предметами, за період допоки вони були забруднені такими предметами (пп. 283.1.9 ПК). Аби мати підставу не нараховувати податок, інформацію про ці заміновані ділянки варто внести до ДЗК (п. 283-1.2 ПК).

Період, коли земельну ділянку визнають забрудненою вибухонебезпечними предметами, визначайте:

- із першого числа місяця, коли оператори протимінної діяльності починають обстеження земельної ділянки,

⁷ Положення про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств, затверджене постановою КМУ від 28.10.1997 № 1183.

Звільнення за заміновані землі

на територіях, де велися активні бойові дії або які були окуповані, можливе лише за наявності рішення ОМС про надання пільги

- по останнє число місяця, в якому ділянку визнали придатною для використання (п. 283-1.2 ПК).

Водночас пункт 283-1.2 ПК встановлює окремі правила для звільнення від сплати земельного податку за забруднені земельні ділянки, розташовані на територіях, на яких велися активні бойові дії або які були тимчасово окуповані рф.

Умови, за яких маєте змогу скористатися звільненням від сплати земельного податку за забруднені вибухонебезпечними предметами ділянки, що розташовані на цих територіях:

- земельна ділянка розташована на території, що увійшла до Переліку територій;
  - платник подав до ОМС заяву для отримання пільги. Форму цієї заяви та можливий перелік документів до неї законодавство не визначає. ПК вимагає лише обов'язково зазначити кадастровий номер цієї ділянки. Податківці ж зауважують⁸, що хоча кінцевою метою заявника є отримання податкової пільги, заяву він має надати про потенційне забруднення земельної ділянки вибухонебезпечними предметами;
    - ОМС ухвалив рішення про встановлення податкових пільг зі сплати місцевих податків і зборів щодо земельної ділянки, яку зазначив у заяві платник. Такі рішення ОМС мають право ухвалювати у поточному році, в т. ч. за періоди, визначені абзацом 4 пункту 283-1.2 ПК (періоди, за які ці земельні ділянки визнали забрудненими). У такому рішенні, крім кадастрового номера земельної ділянки, мають вказати⁹ дату завершення активних бойових дій або тимчасової окупації території, де розташована така земельна ділянка. Зважайте, що ОМС ухвалює рішення на кожен календарний рік окремо та на період не більше ніж до кінця поточного календарного року.
      - відомості про таку земельну ділянку занесли до ДЗК.

На дотриманні останньої умови податківці особливо акцентують увагу. Вони пояснюють¹⁰: навіть якщо ОМС ухвалив рішення щодо конкретної ділянки, яку платник вказав у заяві про потенційне забруднення земельної ділянки вибухонебезпечними предметами, але в ДЗК щодо цієї земельної ділянки відсутня інформація про її забруднення, то підстав застосовувати звільнення за підпунктом 283.1.9 ПК немає. Звісно, для звільнення платник не має використовувати у господарській діяльності таку забруднену вибухонебезпечними предметами ділянку¹¹.

СТАТТЯ ДО ТЕМИ
Як отримати пільгу з плати за землю, потенційно забруднену вибухівкою
 («Головбух Агро», № 10/2025)

⁸ Сайт ДПС (tax.gov.ua): Головна → Повідомлення та нагадування → Плата за землею: які податкові пільги діють під час воєнного стану.

⁹ Сайт ДПС (tax.gov.ua): Головна → Законодавство → Податки, збори, платежі → Місцеві податки → Плата за землею (у складі податку на майно) → Коментарі фахівців → Податкові пільги з плати за землею за забруднені вибухонебезпечними предметами земельні ділянки, розташовані на території, де велися активні бойові дії: правомірність прийняття органами місцевого самоврядування рішень за минулі податкові звітні періоди.

¹⁰ Сайт ДПС (tax.gov.ua): Головна → БАНЕР → Онлайн-навчання → Плата за землею → Юридичні особи → Особливості справляння податку (збору) → До уваги юридичних осіб — платників плати за землею та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки!

¹¹ Індивідуальна податкова консультація ДПС від 07.10.2025 № 5348/ІПК/99-00-04-01-04.

Відсутність інформації

про заміновану ділянку в ДЗК = відсутність підстав застосовувати звільнення від сплати земельного податку

Для ділянок, розташованих на територіях активних бойових дій або ТОТ, **звільнення діє** за період:

- із першого числа місяця, що настає за місяцем, в якому завершили активні бойові дії або тимчасову окупацію на відповідній території, у т. ч. коли дата початку обстеження небезпечної території операторами протимінної діяльності настає після дати завершення бойових дій або тимчасової окупації;
- по останнє число місяця, в якому ці земельні ділянки визнали придатними для використання (абз. 4 п. 283-1.2 ПК).

Дати початку та завершення активних бойових дій або тимчасової окупації визначаєте за даними Переліку території.

Відновлюйте нарахування земельного податку щодо ділянок, забруднених вибухонебезпечними предметами, починаючи з першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому ці земельні ділянки визнали придатними для використання.

Підстави для звільнення від орендної плати для ділянок державної і комунальної власності, що розташовані на територіях, де точилися бойові дії або які були окуповані, — заява платника та рішення ОМС про встановлення пільги щодо зазначеної у заяві ділянки. **ПК не вимагає для звільнення від сплати орендної плати вносити дані до ДЗК** щодо цих ділянок. Правила визначення періоду звільнення такі самі, як і для земельного податку (абз. 3, 4 п. 288.8 ПК).

Земельні ділянки, потенційно забруднені вибухонебезпечними предметами

Звільненням від плати за землю можете скористатися за земельні ділянки, непридатні для використання у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами (п. 283.2, абз. 5 п. 288.8 ПК). Умова — місцева рада має ухвалити рішення про встановлення пільги на підставі заяви, що подав платник. Такі рішення ухвалюють на кожен календарний рік за наявності відповідних заяв платників із зазначенням кадастрового номера ділянки та на період не більше ніж до кінця поточного календарного року.

Підставою не нараховувати земельний податок за потенційно забруднені ділянки є **інформація про ухвалення рішення місцевою радою щодо встановлення пільги**. Рада має передати її органам контролю за місцезнаходженням ділянки протягом 10 календарних днів із дня, коли ухвалила таке рішення (пп. 12.4.6 ПК). Процедура та форму подання цієї інформації уряд затвердив Постановою № 1333¹².

Щоб отримати звільнення

за потенційно забруднену ділянку, зверніться до місцевої ради за її місцезнаходженням із заявою та копіями відповідних документів

Підставою не нараховувати земельний податок за потенційно забруднені ділянки є **інформація про ухвалення рішення місцевою радою щодо встановлення пільги**. Рада має передати її органам контролю за місцезнаходженням ділянки протягом 10 календарних днів із дня, коли ухвалила таке рішення (пп. 12.4.6 ПК). Процедура та форму подання цієї інформації уряд затвердив Постановою № 1333¹².

Підставою не нараховувати земельний податок за потенційно забруднені ділянки є **інформація про ухвалення рішення місцевою радою щодо встановлення пільги**. Рада має передати її органам контролю за місцезнаходженням ділянки протягом 10 календарних днів із дня, коли ухвалила таке рішення (пп. 12.4.6 ПК). Процедура та форму подання цієї інформації уряд затвердив Постановою № 1333¹².

¹² Постанова КМУ «Про затвердження Порядку подання інформації щодо рішень про встановлення податкових пільг із сплати місцевих податків та/або зборів, прийнятих на підставі заяв платників податків про визнання земельних ділянок непридатними для використання у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами» від 19.12.2023 № 1333.

Рішення щодо звільнення потенційно замінованої ділянки

місцева рада ухвалює на підставі заяви платника на період не більше ніж до кінця поточного календарного року

Вимоги щодо внесення інформації до ДЗК про потенційно забруднені земельні ділянки в ПК немає.

Податок за наведені вище ділянки **не нараховуйте** протягом періоду:

- із першого числа місяця, на який припадає дата ухвалення місцевою радою рішення про надання податкових пільг зі сплати місцевих податків та/або зборів на підставі заяви платника;
- включно по останнє число місяця, на який припадає дата, що настає раніше:
  - останній день строку, на який отримали пільгу зі сплати місцевих податків та/або зборів згідно з ухваленим рішенням із урахуванням змін до нього;
  - дата скасування відповідного рішення;
  - дата початку обстеження земельної ділянки операторами протимінної діяльності;
  - дата визнання земельної ділянки придатною для використання.

Так само має право не нараховувати орендну плату за потенційно заміновані земельні ділянки державної чи комунальної власності, якими користуєтеся **на праві оренди**. Щоб отримати звільнення, подайте заяву до місцевої ради про непридатність до використання земельної ділянки у зв'язку з потенційною загрозою її забруднення вибухонебезпечними речовинами. Правила визначення періоду звільнення від сплати орендної плати такі самі, як встановили для земельного податку.

Земельні ділянки під знищеною внаслідок бойових дій нерухомістю

Щоб не нараховувати та не сплачувати плату за землю за земельні ділянки, на яких розташовані знищені об'єкти нерухомості, рішення ОМС не потрібне. Але маєте дотримати обмеження, що встановлює пункт 69.14-1 підрозділу 10 розділу ХХ ПК.

Знищені об'єкти нерухомого майна — об'єкти нерухомого майна, які розташовані в Україні та стали непридатними для використання за цільовим призначенням внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, відновлення яких є неможливим шляхом поточного або капітального ремонту, реконструкції, реставрації чи економічно недоцільним.

Ст. 1 Закону № 2923¹³

¹³ Закон України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» від 23.02.2023 № 2923-ІХ.

По-перше, дані про знищені об'єкти нерухомості та про земельні ділянки, на яких вони були розташовані, внесли до Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України (далі — Реєстр майна).

По-друге, **звільнення для власників нерухомості — юросіб** діє в межах:

- **100%** площі земельної ділянки — якщо загальна площа знищеного об'єкта нерухомості дорівнює або перевищує одну третину загальної площі земельної ділянки, на якій він був розташований;
- **50%** площі земельної ділянки — якщо загальна площа знищеного об'єкта нерухомості не перевищує одну третину загальної площі земельної ділянки, на якій він був розташований.

Зважайте, що норми ПК не регулюють порядок визначення площі знищених об'єктів нерухомого майна. Внесення інформації до Реєстру

майна забезпечує **публічний реєстратор**. Перелік публічних реєстраторів Реєстру майна визначає пункт 15 Порядку № 624¹⁴, до яких, зокрема, належать місцеві держадміністрації, військові адміністрації, військово-цивільні адміністрації; виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у місті рад. Саме до них контролери скеровують платників

із питаннями щодо переліку документів і дій, які необхідно вчинити, щоб скористатися звільненням від плати за землю. Якщо у витязі з Реєстру майна зазначити інформацію не про знищення об'єкта нерухомості, а про **визначену ступінь його пошкодження**, то податківці заперечуватимуть¹⁵ право на звільнення за пунктом 69.14-1 підрозділу 10 розділу XX ПК.

Період дії звільнення:

- починаючи з першого числа місяця, на який припадає дата знищення нерухомого майна, згідно з Реєстром майна;
- до останнього числа місяця, в якому зареєстрували речове право на новозбудований на цій земельній ділянці об'єкт нерухомості в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно та їх обтяження, або до останнього числа місяця, в якому припинили або скасували воєнний стан в Україні, але **не пізніше ніж до 01.01.2026**.

Відображення у декларації

Підстави для звільнення від сплати земельного податку на період воєнного стану, які розглянули вище, не є пільгою у звичайному розумінні. Тож не шукайте їх у Довідниках пільг на вебсайті ДПС. Йдеться

¹⁴ Порядок ведення Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, затверджений постановою КМУ від 13.06.2023 № 624.

¹⁵ Індивідуальна податкова консультація ДПС від 25.11.2024 № 5436/ІПК/99-00-04-01-04.

Підстава для звільнення

за ділянки під знищеними об'єктами нерухомості — витяг з Реєстру майна, в якому зазначили відомості про такі об'єкти та інформацію про ділянку

За земельні ділянки,

щодо яких діє «воєнне» звільнення, обов'язку звітувати у платників немає

про земельні ділянки, які на період воєнного стану за дотримання певних умов не є об'єктом оподаткування. Відповідно, у власників і користувачів цих земельних ділянок не виникає обов'язку подавати щодо них декларації з плати за землю (ЗІР, *категорія 111.04*¹⁶).

Якщо на всі земельні ділянки платника на території певної територіальної громади поширюється звільнення, то за цими земельними ді-

лянками **не треба подавати податкові декларації**.

У разі, якщо в річній декларації на поточний рік ці ділянки показали з нарахуванням податкових зобов'язань, уточніть їх у бік зменшення. Таке право платників передбачає стаття 50 ПК. Річну суму плати за зем-

лю за такі земельні ділянки визначаєте пропорційно до кількості місяців, у яких земельна ділянка була придатною для використання. Тобто розрахуйте суми податку за ті дні та місяці, що не потрапили під звільнення. Їх кількість зазначте в уточнюючій декларації:

- у графах 7, 8 розділу I — для земельного податку;
- графах 8, 9 розділу II — для орендної плати.

Зразок заповнення уточнюючої декларації з плати за землю у разі звільнення від орендної плати за земельну ділянку під знищеним об'єктом нерухомого майна з 01.03.2025 наводимо у *Додатку*.

У рядку 8 «Доповнення до Податкової декларації» зазначте інформацію щодо підстави, за якої провели уточнення. Наприклад: «Уточнення податкових зобов'язань здійснено у зв'язку із прийняттям рішення ... міською радою від ... №... ».

Штрафні санкції та пеня у разі самостійного зменшення раніше задекларованих податкових зобов'язань не загрожують, навіть якщо за рахунок подання уточнюючої декларації відбудеться погашення податкового боргу (ЗІР, *категорія 111.07*¹⁷).

¹⁶ zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=40876.

¹⁷ zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=40875.

Зразок заповнення уточнюючої декларації з плати за землю у разі звільнення від орендної плати за земельну ділянку під знищенням об'єктом нерухомого майна з 01.03.2025 (витяг)
Додаток

Одиниці виміру: га — з чотирма десятковими знаками;
 кв. м — з двома десятковими знаками;
 грн — з двома десятковими знаками

№ з/п	Категорія земельних ділянок ¹⁰ (хх.хх)	Документи, які засвідчують/підтверджують право користування		Державна реєстрація прав користування (у разі наявності)		Дата закінчення терміну дії договору оренди (дд.мм.рррр)	Період користування			Кадастровий номер земельної ділянки	Місце розташування об'єкта(ів) оподаткування ¹³	
		дата (дд.мм.рррр)	серія та номер документа	дата (дд.мм.рррр)	номер		частка неповного місяця ¹²	кількість повних місяців	код за КАТОГГГ		адреса (згідно з право-встановлюючими документами)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.1 ¹⁴	11.02	02.08.2009	КІ 00307	27.08.2009	72-6-00531	02.08.2030		2	180400000001:102:0103	UA7410039001005	м. Черніїв, вул. Садова, буд. 52	
2	Усього	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

№ з/п	Площа земельної ділянки ¹⁵		Нормативна грошова оцінка ¹⁶		Розмір (ставка) орендної плати ²³ (%)	Річна сума орендної плати ¹⁸ (к. 13 або 14 x к. 15 або 16 x к. 17 / 100) / 12 x (к. 8 + к. 9)
	га	кв. м	одиночі площі земельної ділянки (грн/га або грн/кв. м)	одиночі площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області (грн/га)		
1.1 ¹⁴	13	14	15	16	17	18
		07,1572	2354,98	x	3	25405,52
2		07,1572	x	x	x	25405,52

Закінчення Додатка

III. Розрахунок (уточнення) податкового зобов'язання

Одиниця виміру: грн — з двома десятковими знаками

№ з/п	Сума зобов'язання, що підлягає сплаті за даними платника	Річна сума ²⁴	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Листопад	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
3	Нараховано на звітний період, усього	25408,52	12702,76	12702,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4 ²⁵	Нараховано на 2025 рік за даними раніше поданої декларації (р. 3 декларації, що уточнюється)	152433,15	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,79
4 ²⁵	Нараховано до збільшення податкового зобов'язання на 20__ рік, усього (р. 3 – р. 4)													
5.1 ²⁵	ут. ч. нараховано до збільшення податкового зобов'язання відповідно до п. 50.4 ст. 50 Податкового кодексу України ²⁶													
5.2 ²⁵	ут. ч. нараховано до збільшення податкового зобов'язання на 20__ рік (р. 5 – р. 5.1)													
6 ²⁵	Нараховано до зменшення податкового зобов'язання (позитивне значення (р. 4 – р. 3))	127027,63			12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,76	12702,79
7 ²⁵	Сума штрафу (колонки з 4 по 15 р. 5.2) × 3% або 5%) ²⁷													
8	Доповнення до Податкової декларації (заповнюється і подається відповідно до пункту 46.4 статті 46 глави 2 Розділу II Податкового кодексу України)												на	арк.

Зміст доповнення

№ з/п

Уточнення проведені відповідно до п. 69.14-1 п. 69 підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України на підставі витягу з Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України від 07.09.2025, реєстраційний номер об'єкта 12.02.2025 — 408534

організація діяльності

Україна 2027 року має перейти на новий стандарт класифікації видів економічної діяльності. Старий КВЕД-2010 замінять системою, гармонізованою з європейськими стандартами NACE Rev.2.1. Тож і компанії, і ФОПи мають оновити свої коди КВЕД, щоб відповідати новим вимогам. З'ясуємо, що зміниться, кому потрібно буде змінити свої коди КВЕД і як саме це зробити

Були коди КВЕД – стануть NACE 2.1-UA: як бізнесу підготуватися

Ірина Константинова,
юрист-експерт
із податкового обліку
Експертус Головбух, Київ

Із 1 січня 2027 року Україна згідно з Наказом № 191* переходить на **нову класифікацію** видів економічної діяльності — NACE 2.1-UA замість чинного КВЕД:2010.

Повний текст Наказу № 191 можете знайти за посиланням: stat.gov.ua/sites/default/files/2025-11/191_2025.pdf.

Мета: забезпечити сумісність українських економічних даних зі статистикою країн ЄС.

NACE 2.1 — це актуальна версія класифікації, яку ЄС запровадив у статистичну практику з 2025 року. Її впровадження в Україні свідчить про те, що ми плануємо досягти **синхронізації методів, порівнянності даних** і, як наслідок — зручнішого ведення бізнесу з партнерами в Європі.

Основний принцип NACE 2.1-UA: об'єднання підприємств, які виробляють подібні товари чи послуги або застосовують подібні процеси для створення товарів чи послуг (тобто сировину, процеси виробництва, методи або технології), у **класифікаційні угруповання**, яким надають класифікаційний код.

За NACE 2.1-UA визначають **основний і другорядні** види економічної діяльності суб'єктів:

- юросіб та їхніх відокремлених підрозділів;
- відокремлених підрозділів юросіб, утворених згідно із законодавством іноземної держави;
- ФОПів.

* Наказ Держстату «Про затвердження Класифікації видів економічної діяльності (NACE 2.1-UA)» від 28.10.2025 № 191.

Одразу заспокоїмо: не варто панікувати. Для більшості підприємств і ФОПів це буде адміністративна формальність, оскільки заміна КВЕД на NACE — це саме статистична зміна. Коди NACE використовують для статистики, звітності, ліцензування та класифікації видів діяльності. Вони не стосуються, зокрема, ставок податків чи системи оподаткування.

Але будьте уважні, якщо подавали інформацію про коди КВЕД, наприклад, коли отримували дозвільні документи, ліцензії тощо. Нова класифікація може потребувати уточнити дозвільні документи або повідомити регуляторів.

Які технічні зміни

Код NACE 2.1-UA складається з літерно-цифрового коду і найменування виду економічної діяльності. Літерні позначення секцій слугують як рубрикатор, їх не застосовують у кодуванні одиниць. Подальшу деталізацію секцій NACE 2.1-UA на розділи, групи, класи позначають цифровими кодами.

Загальне кодове позначення об'єктів NACE 2.1-UA має вигляд Y XX. XX, де:

- Y — секція (літери латинської абетки від A до V);
- XX — розділ;
- XX.X — група;
- XX.XX — клас.

Наприклад:

- секція — A «Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство»;
- розділ — 01 «Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг»;
- група — 01.4 «Тваринництво»;
- клас — 01.41 «Розведення великої рогатої худоби молочних порід».

Якщо отримували ліцензії,

дозволи за старими кодами КВЕД, найімовірніше доведеться уточнити інформацію у дозвільних документах або повідомити регуляторів

Коли оновлювати коди

До кінця 2025 року Держстат оприлюднить таблицю відповідності між КВЕД:2010 і NACE 2.1-UA. Упродовж 2026 року діятиме **перехідний період**, аби бізнес встиг адаптуватися та внести зміни до реєстраційних документів (за потреби). Підприємства, що зареєструвалися після 1 січня 2027 року, обиратимуть коди тільки за NACE 2.1-UA.

Для більшості підприємств зміни відбудуться **автоматично**, жодних додаткових дій не знадобиться. Це стосується тих видів діяльності, для яких у новій класифікації NACE 2.1-UA зберігається пряма відповідність «1 до 1» між старими та новими кодами (остаточний рівень відповідності визначить Держстат).

Перереєстрація знадобиться, коли чинний код КВЕД:

- поділився на кілька окремих кодів, тобто діяльність описали більш деталізовано;
- має складну (непряму) відповідність, наприклад, кілька старих кодів об'єднали або перерозподілили на інші.

У таких випадках підприємствам потрібно буде оновити свої реєстраційні дані після оприлюднення таблиці відповідності.

Що зробити протягом 2025–2026 років

Щоб бути готовими до нововведень, виконайте дії за алгоритмом.

1 Перевірте свої коди КВЕД. Чітко визначте види діяльності, які реально провадите.

2 Стежте за інформацією Держстату. Зверніть увагу, що з 5 листопада Держстат запустив новий офіційний портал *stat.gov.ua* замість колишнього *ukrstat.gov.ua*. Тому користуйтеся саме новим інтернет-ресурсом.

У Наказі № 191 Держстат зазначив, що методологічні принципи, особливості побудови, межі класифікаційних угруповань та правила класифікації за NACE 2.1-UA наведені в керівництві «Методологічні основи та пояснення до Класифікації видів економічної діяльності». Але наразі це керівництво ще не опубліковано в офіційних джерелах, тому моніторте актуальну інформацію на *stat.gov.ua*.

Перевірте чинні коди КВЕД —

якщо виявили невідповідність, подайте реєстраційну картку про зміни в реєстрі для їх актуалізації

3 Якщо за результатами перевірки ви побачили, що ваш код КВЕД розділився на декілька різних видів діяльності (або вид діяльності став іншим кодом), подайте **заяву (реєстраційну картку) про зміни в реєстрі** для актуалізації цих кодів КВЕД. ФОПи можуть ініціювати зміну кодів КВЕД онлайн на Порталі Дія. Решта суб'єктів має подати реєстраційну картку через ЦНАП офлайн. Це може зробити як керівник юрособи чи відокремленого підрозділу, так і інша особа за довіреністю.

У Наказі № 191 чітко визначено, що NACE 2.1-UA — це статистичний інструмент для впорядкування економічної інформації. Він не завжди відповідає всім потребам користувачів за межами статистичної системи. Код виду економічної діяльності не створює прав чи обов'язків для суб'єктів і не обов'язково є достатнім критерієм для виконання умов, передбачених нормативно-правовими та законодавчими актами. Коли суб'єкт господарювання оформлює відносини з контрагентами шляхом укладання угод чи інших актів, код виду діяльності, визначений за NACE 2.1-UA, можна розглядати лише як припущення, а не доказ.

Вважаємо, що таким чітким та однозначним формулюванням платники податків можуть скористатися, наприклад, як одним з аргументів проти твердження податківців, що підприємницьку діяльність слід провадити винятково в межах їхніх кодів видів економічної діяльності, а незбіг у будь-якому разі є порушенням законодавства.

Замість резюме

Якщо ви платник єдиного податку (ФОП чи юрособа) й у вас зазначені неактуальні коди КВЕД, — це підстава, щоб анулювати статус єдинника. У такому разі недостатньо лише внести зміни до реєстру щодо кодів КВЕД. Обов'язково повідомте про це податківців та отримайте новий витяг платника єдиного податку із зазначенням актуальних кодів КВЕД. Якщо цього не зробити — вважатимуть, що провадите діяльність за видами, не внесеними до реєстру, а це порушує умови перебування в статусі єдинника.

Для суб'єктів господарювання на загальній системі оподаткування невідповідність кодів КВЕД або їх неактуальність не є настільки критичним, але може спричинити проблеми з реєстрацією податкових накладних та підтвердженням витрат.

До відома

Класифікація NACE 2.1-UA

NACE 2.1-UA** підготовлена на виконання Програми розвитку офіційної статистики до 2028 року, затвердженої постановою КМУ від 15.09.2023 № 989, з метою впровадження сучасних міжнародних та європейських статистичних класифікацій у державну статистичну діяльність і відповідно до вимог статті 355 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з другої сторони.

Статистика, яка розробляється на основі NACE, є порівнянню в усій Європі та загалом у світі. Використання NACE є обов'язковим у межах Європейської економічної зони для всієї статистики, представленої за видами економічної діяльності.

Беручи до уваги розвиток нових видів економічної діяльності, які стали можливими завдяки сучасним структурним змінам в економіці, розвитку науки та технологій, оновлена NACE Rev. 2.1 сприяє кращому економічному управлінню як на рівні Європейського Союзу, так і на національному рівні, завдяки більшій кількості порівнянних і відповідних даних.

** Класифікація видів економічної діяльності (NACE 2.1-UA), затверджена наказом Держстату від 28.10.2025 № 191.

У статі нагадаємо процедуру інвентаризації та її обліково-податкові наслідки. Також відповімо на запитання, що зібрала Гаряча лінія журналу

П'ять відповідей на запитання про інвентаризацію-2025

Олена Озерова,
керівник експертної
групи Експертус
Головбух, Київ

Звітний рік добігає завершення. Найперша процедура, яку виконує бухгалтер, щоб закрити рік, — інвентаризація активів і зобов'язань. Її проводять за правилами Положення № 879¹.

Як організувати інвентаризацію, провести, задокументувати, облікувати її результати, «Головбух Агро» неодноразово розглядав на своїх шпальтах. Пропонуємо для вашої зручності добірку статей.

СТАТТІ ДО ТЕМИ

10 топових запитань про інвентаризацію-2024

(«Головбух Агро», № 22/2024)

Інвентаризуємо орендовані та передані в оренду ОЗ

(«Головбух Агро», № 23/2024)

Інвентаризація-2023: відсутні МВО, неповна комісія та воєнні нюанси

(«Головбух Агро», № 22/2023)

Інвентаризація пального: алгоритм дій та бухоблік

(«Головбух Агро», № 22/2023)

Особливості інвентаризації резерву оплати відпусток наприкінці 2023 року

(«Головбух Агро», № 24/2023)

Далі наводимо добірку запитань щодо різних інвентаризаційних ситуацій, що отримали від колег. Адже небагата нормативна база не завжди слугує вичерпним джерелом для відповідей на робочі запитання.

Ситуація перша

На підприємстві залишився один директор, інших працівників немає. Наскільки легітимними будуть результати інвентаризації, якщо директор проведе її одноосібно?

¹ Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879.

Чи можна залучити до інвентаризації працівників іншого підприємства за договором про надання послуг?

Дійсно, у своєму роз'ясненні Мінфін не заперечував² проти інвентарної комісії у складі однієї особи — керівника, коли він є єдиним працівником підприємства. Проте результати інвентаризації можуть **поставити під сумнів**, зокрема, власники (засновники) підприємства. Підстава — вимоги підпункту 2.4 розділу II Положення № 879. За цією нормою матеріально відповідальні особи (МВО) не можуть входити до складу робочої інвентаризаційної комісії для перевірки активів, що перебувають у них на відповідальному зберіганні. У цій ситуації директор як єдиний працівник є **МВО щодо всіх активів** підприємства.

Щоб не ризикувати, радимо **залучити сторонніх осіб** на умовах цивільно-правового договору (ЦПД). Для цього укладіть договір про надання послуг проведення інвентаризації з аудиторською або аутсорсинговою фірмою.

Ризиковано укласти договір про надання послуг проведення річної інвентаризації із підприємством іншого профілю і залучити до інвентаризації його працівників. До посадових інструкцій працівників не входить обов'язок проводити інвентаризацію на сторонніх підприємствах. Держпраці може побачити тут порушення трудового законодавства. Адже роботодавець не має права вимагати від працівника виконувати роботи, не передбачені трудовим договором (ст. 31 Кодексу законів про працю України).

Якщо потребуєте для інвентаризації працівників конкретного профілю чи кваліфікації, укладіть із такими фахівцями ЦПД як із пересічними фізособами.

Ситуація друга

Підприємство фактично інвентаризуватиме резерв оплати відпусток і кошти цільового фінансування в січні 2026 року – із 1-го по 15-те число. Чи можемо результати річної інвентаризації провести в бухгалтері та фінзвітності в січні 2026-го за 2025 рік?

За загальними правилами, річну інвентаризацію маєте провести, перш ніж складатимете річну фінзвітність, — **до дати балансу**, не пізніше ніж 31 грудня (п. 10 розд. I Положення № 879). Тобто граничною датою є **31 грудня звітного року** — дата річного балансу. Ба більше, пункт 4 розділу IV Положення № 879 містить вимогу показати результати інвентаризації в бухгалтері та фінансовій звітності того звітного періоду, в якому її закінчили. Результати інвентаризації активів і зобов'язань станом на 31.12.2025 маєте провести в обліку **груднем 2025 року**, а не січнем 2026-го.

² Лист Мінфіну від 27.05.2014 № 31-08410-07-29/12918.

Фактично провести інвентаризацію відпускнуго резерву та цільових коштів із 1-го по 15-те січня 2026 року — ваше право. Проте підтвердити дані річної фінзвітності за 2025 рік потрібно результатами інвентаризації саме станом на 31.12.2025, навіть якщо дата балансу припадає на вихідний день. Тож у наказі про проведення інвентаризації та інвентаризаційних описах обов'язково зазначте: «Інвентаризація активів та зобов'язань здійснена станом на 31.12.2025».

Ситуація третя

Підприємство працює на території можливих бойових дій. Чи можна не проводити річну інвентаризацію, адже складські приміщення зазнають постійних обстрілів і працівники там не перебувають?

Так, інвентаризацію майна, що перебуває в районах, де точаться воєнні (бойові) дії, можна відтермінувати і провести лише тоді, коли уповноважені особи матимуть можливість **безперешкодно та безпечно дістатися до активів**, первинних документів і реєстрів бухгалтеру, в яких відображені зобов'язання та власний капітал підприємства (п. 8 розд. I Положення № 879).

Проте ця ситуація складніша. Адже підприємство розташоване в зоні **можливих, а не активних бойових дій**.

Щоб з'ясувати, як чинити, зазирніть до Переліку № 376³. Якщо підприємство перебуває на території, яка увійшла до розділів «Території можливих бойових дій» або «Території активних бойових дій» Переліку № 376, і за цією територією не визначили кінцевої дати активних бойових дій та/або можливих бойових дій, територію вважають зоною бойових дій.

Оскільки йдеться про територію можливих бойових дій, у контролерів може виникнути запитання, чи насправді там не можна провести інвентаризацію. Рекомендуємо подбати про документи, які посвідчать **факт відсутності безпечного доступу** до об'єктів інвентаризації. Такими документами можуть бути:

- офіційні повідомлення обласної військової адміністрації;
- листи від ДСНС;
- наказ про зупинення діяльності підприємства;
- матеріали відео- і фотофіксації руйнувань приміщень та знищеного майна тощо.

Натомість, якщо підприємство продовжує функціонувати і працівники виконують свої функції, вважаємо, що жодних послаблень у законодавстві ви не знайдете. Інвентаризацію доведеться провести в загальному порядку.

³ Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією, затверджений наказом Міністерства внутрішніх справ від 28.02.2025 № 376.

Ситуація четверта

Як проінвентаризувати довгострокову заборгованість, яка підлягає дисконтуванню? Адже контрагент може застосувати інший підхід до розрахунку теперішньої вартості, аніж підприємство, тож суми в акті звірки не будуть однаковими.

На наш погляд, в акті звірки взаєморозрахунків потрібно зафіксувати **фактичну (номінальну) суму заборгованості**. Тобто суму з договору і первинних документів на дату, коли виникла заборгованість, а також врахувати рух коштів на її погашення. Суму дисконту звірити з контрагентом неможливо.

Дисконтування — це приведення майбутньої суми заборгованості до її теперішньої вартості, щоб показати у фінзвітності. Дисконтування не змінює суми, яку контрагент зобов'язаний сплатити чи отримати за договором. Ба більше, законодавство не вимагає погоджувати результати дисконтування боргів в акті звірки з контрагентами. Адже методика дисконтування — це **елемент облікової політики** підприємства, вона не передбачена в НП(С)БО, її не роз'яснюють держоргани.

Те що сторони дисконтують борг, **не змінює первісних договірних умов**. Тому в акті звірки відобразить загальну суму боргу, всі операції з контрагентом і **остаточне сальдо** заборгованості за номіналом.

Ситуація п'ята

Чи потрібно під час річної інвентаризації перераховувати суму резерву відпусток мобілізованим працівникам?

Коли інвентаризуватимете резерв оплати відпусток на дату балансу — 31.12.2025, врахуйте дні щорічних відпусток, що мобілізований працівник **заробив і не використав**:

- на день мобілізації

або

- станом на 18.07.2022 — якщо працівника мобілізували цією датою або раніше.

До відпускнуго стажу ввійдуть лише дні військової служби мобілізованого працівника **до 19.07.2022**.

За період із 19.07.2022 до дня, коли працівник звільниться зі служби, в нього не накопичуються дні невикористаної щорічної відпустки. Навіть якщо підприємство добровільно виплачувало мобілізованому середній заробіток або матеріальну допомогу (п. 2 ч. 1 ст. 9 Закону № 504⁴).

⁴ Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 № 504/96-ВР.

Агресор не залишає спроб позбавити українців електроенергії, води, тепла, зв'язку. Розглянемо, як обліковувати генератори, павербанки, зарядні станції та інші засоби, що допомагають боротися з питьмою

Банк проведень: облік генераторів, павербанків, зарядних станцій, сонячних панелей, Starlink'ів

Олена Озерова,
керівник експертної
групи Експертус
Головбух, Київ

Через ракетні обстріли з боку РФ у домівки та офіси повертаються аварійні та стабілізаційні вимкнення електроенергії, газу чи водопостачання. Суб'єкти господарювання знову змушені діставати зі складів надійних помічників — генератори, павербанки, зарядні станції, джерела безперебійного живлення (ДБЖ). Дехто облаштовує будівлі сонячними панелями та забезпечує безперебійний інтернет-зв'язок.

Операції обліку енергетичного обладнання розглянемо на *Прикладах*.

Приклад 1. Обліковуємо придбання павербанків на умовах післяплати

Підприємство, платник ПДВ, на умовах наступної оплати придбало у постачальника — платника ПДВ два павербанки вартістю 2500,00 грн кожен, у т. ч. ПДВ (20%) — 416,67 грн. Згідно з обліковою політикою павербанки визнали малоцінними необоротними матеріальними активами.

Додатково через підзвітну особу придбали чотири адаптери для підключення інтернет-обладнання до павербанків вартістю 150,00 грн кожен, у т. ч. ПДВ (20%) — 25,00 грн.

Павербанки ввели в експлуатацію та використовуємо для забезпечення офісу інтернет-зв'язком. Метод нарахування амортизації — 100% вартості під час введення в експлуатацію.

У бухобліку зробимо проведення:

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Придбали павербанки у постачальника: 2 шт. × 2083,33 грн	153	631	4166,67
2	Нарахували податковий кредит із ПДВ на підставі податкової накладної (ПН), зареєстрованої в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН)	641/ПДВ	631	833,33

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
3	Сплатили кошти постачальникові	631	311	5000,00
4	Придбали адаптери через підзвітну особу: 4 шт. × 125,00 грн	201	631	500,00
5	Нарахували податковий кредит із ПДВ на підставі ПН, зареєстрованої в ЄРПН	641/ПДВ	631	100,00
6	Закрили рахунки обліку розрахунків	631	372	600,00
7	Використали адаптери	153	201	500,00
8	Ввели в експлуатацію павербанки: 4166,67 грн + 500,00 грн	112	153	4666,67
9	Нарахували амортизацію павербанків	92	132	4666,67
10	Списали на фінрезультати адмінвитрати наприкінці звітного періоду	791	92	4666,67

Приклад 2. Обліковуємо придбання ДБЖ на умовах попередньої оплати

Підприємство, платник ПДВ, на умовах попередньої оплати придбало в постачальника – платника ПДВ ДБЖ разом із програмним забезпеченням для управління – 105 000,00 грн, у т. ч. ПДВ (20%) – 17 500,00 грн.

Згідно з обліковою політикою ДБЖ визнали основними засобами (ОЗ). ДБЖ призначене для забезпечення роботи сервера.

Витрати на доставку силами сторонньої організації – не платника ПДВ дорівнюють 420,00 грн.

ДБЖ ввели в експлуатацію та використовуємо для забезпечення функціонування всього підприємства.

Метод нарахування амортизації – прямолінійний, строк корисного використання – 4 роки, ліквідаційна вартість – 5000,00 грн.

У бухобліку зробимо проведення:

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Перерахували попередню оплату постачальникові	371	311	105 000,00
2	Нарахували податковий кредит із ПДВ на підставі ПН, зареєстрованої в ЄРПН	641/ПДВ	644	17 500,00
3	Оприбуткували ДБЖ	152*	631	87 500,00
4	Нарахували ПДВ	644	631	17 500,00
5	Закрили рахунки обліку розрахунків	631	371	105 000,00
6	Нарахували плату за доставку сторонній організації	152	685	420,00
7	Оплатили доставку	685	311	420,00
8	Ввели в експлуатацію ДБЖ: 87 500,00 грн + 420,00 грн	104	152	87 920,00
9	Нарахували амортизацію ДБЖ (щомісяця): (87 920,00 грн – 5000,00 грн) ÷ 4 роки ÷ 12 міс.	92	131	1727,50
10	Списали на фінрезультат адмінвитрати наприкінці звітного періоду	791	92	1727,50

* Програмне забезпечення, що є невід'ємною частиною обладнання – ДБЖ, обліковуємо в його складі й окремо на баланс не оприбутковуємо

Приклад 3. Обліковуємо зарядну станцію, яку орендуємо у працівника

Підприємство, платник ПДВ, за договором оренди отримало від працівника зарядну станцію EcoFlow строком на один рік. Зарядна станція забезпечуватиме роботу складу готової продукції.

Вартість обладнання – 65 000,00 грн. Щомісячна сума орендної плати – 1085,00 грн.

У бухобліку зробимо проведення:

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Отримали в оренду зарядну станцію	01	–	65 000,00
2	Нарахували орендну плату	93	685	1085,00
3	Утримали з орендної плати ПДФО: 1085,00 грн × 18%	685	641/ПДФО	195,30
4	Утримали з орендної плати військовий збір: 1085,00 грн × 5%	685	642	54,25
5	Сплатили до бюджету: – ПДФО; – військовий збір	641/ПДФО	311	195,30
		642	311	54,25
6	Виплатили працівникові орендну плату: 1085,00 грн – 195,30 грн – 54,25 грн	685	311	835,45
7	Списали на фінрезультат витрати на збут наприкінці звітного періоду	791	93	1085,00

Приклад 4. Обліковуємо поліпшення власної зарядної станції

Підприємство, платник ПДВ, для роботи виробничого підрозділу придбало на умовах попередньої оплати зарядну станцію *EcoFlow*. Вартість станції – 60 000,00 грн, у т. ч. ПДВ (20%) – 10 000,00 грн.

ОЗ ввели в експлуатацію. Метод амортизації – прямолінійний, строк корисного використання – чотири роки, ліквідаційна вартість – 0 грн.

Після року експлуатації зарядної станції придбали в не платника ПДВ на умовах післяплати додаткову батарею вартістю 45 000,00 грн. За наказом керівника операцію визнали поліпшенням об'єкта ОЗ. Збільшили строк корисного використання ОЗ на два роки. Встановили ліквідаційну вартість – 5000,00 грн.

У бухобліку зробимо проведення:

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облі		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Перерахували попередню оплату постачальникові	371	311	60 000,00
2	Нарахували податковий кредит із ПДВ на підставі ПН, зареєстрованої в ЄРПН	641/ПДВ	644	10 000,00
3	Оприбуткували зарядну станцію	152	631	50 000,00
4	Нарахували ПДВ	644	631	10 000,00
5	Закрили рахунки обліку розрахунків	631	371	60 000,00
6	Ввели зарядну станцію в експлуатацію	104	152	50 000,00
7	Нарахували амортизацію (щомісяця)*: (50 000,00 грн – 0 грн) ÷ 4 роки ÷ 12 міс.	91	131	1041,67
8	Придбали додаткову батарею	207	631	45 000,00
9	Сплатили кошти постачальникові	631	311	45 000,00
10	Встановили батарею	152	207	45 000,00
11	Збільшили первісну вартість зарядної станції	104	152	45 000,00
12	Нарахували амортизацію після поліпшення (щомісяця): (37 499,96 грн + 45 000,00 грн – 5000,00 грн) ÷ 5 років ÷ 12 міс.	91	131	1291,67

* Сума накопиченої амортизації за рік експлуатації: 1041,67 грн × 12 міс. = 12 500,04 грн; залишкова вартість на кінець першого року експлуатації: 50 000,00 грн – 12 500,04 грн = 37 499,96 грн.

Приклад 5. Обліковуємо імпорт стаціонарного генератора та його монтаж

Підприємство, платник ПДВ, імпортує генератор вартістю 30 000 євро. Вартість доставки силами перевізника-резидента – 25 000 грн.

01.11.2025 перерахували попередню оплату постачальникові – 50% вартості генератора за курсом НБУ 48,41 грн за 1 євро.

15.11.2025 генератор оприбуткували. Курс НБУ – 48,88 грн за 1 євро.

25.11.2025 переказали остаточну оплату за курсом НБУ 48,92 грн за 1 євро.

Генератор стаціонарний, тож за наказом керівника його встановлення визнали поліпшенням будівлі виробничого корпусу.

Витрати на монтаж власними силами (зарплата, будматеріали, ЄСВ) – 30 000 грн.

Генератор ввели в експлуатацію.

У бухобліку зробимо проведення:

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума
		Д-т	К-т	
1	Перерахували постачальникові 50% вартості генератора: 50 000 євро × 50% = 25 000 євро × 48,41 грн	371	312	<u>25 000 EUR</u> 1 210 250 UAH
2	Оприбуткували генератор: 25 000 євро × 48,41 грн + 25 000 євро × 48,88 грн	152	632	<u>50 000 EUR</u> 2 432 250 UAH
3	Закрили рахунки обліку розрахунків у сумі 50% попередньої оплати	632	371	<u>25 000 EUR</u> 1 210 250 UAH
4	Нарахували плату перевізникові	152	685	25 000
5	Сплатили кошти перевізникові	685	311	25 000
6	Перерахували решту 50% вартості генератора постачальникові: 25 000 євро × 48,92 грн	632	312	<u>25 000 EUR</u> 1 223 000 UAH
7	Нарахували курсову різницю на вартість доплати: (48,92 грн – 48,88 грн) × 25 000 євро	974	632	1000
8	Нарахували витрати на монтаж стаціонарного генератора	152	205, 661, 651	30 000
9	Ввели генератор в експлуатацію як поліпшення будівлі: 2 432 250 грн + 25 000 грн + 30 000 грн	103	152	2 487 250
10	Списали на фінрезультат інші витрати наприкінці звітної періоду	793	974	1000

1. Тимчасово, на період дії воєнного стану, але не довше як до 1 січня 2026 року, від оподаткування ПДВ звільнене ввезення на митну територію України (в т. ч. переміщення (пересилання) в міжнародних поштових та експрес-відправленнях) у митному режимі імпорту товарів, визначених у пункті 9-36 розділу XXI Митного кодексу України (МК) (п. 87-1 підрозд. 2 розд. XX Податкового кодексу України; ПК). До таких товарів належать генератори товарної позиції УКТ ЗЕД 8501 64 00 00 потужністю понад 750 кВ·А. Імпортер не сплачує також ввізного мита.

2. Якщо до моменту оприбуткування об'єкта ОЗ за нього перерахували часткову попередню оплату, первісна вартість ОЗ дорівнює сумі, перерахованій щодо:

- попередньої оплати – за курсом НБУ на дату попередньої оплати (п. 6 НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»);
- несплаченої частини вартості ОЗ – за курсом НБУ на дату оприбуткування (п. 5 НП(С)БО 21).

3. Доставка генератора з-за кордону є міжнародним перевезенням, тож витрати на неї оподаткуйте ПДВ за ставкою 0% (п. «а» пп. 195.1.3 ПК).

4. Кредиторська заборгованість за несплаченою частиною вартості 03 є монетарною статтею, за якою нарахуйте курсові різниці (п. 4, 8 НП(С)БО 21). Оскільки придбання об'єкта ОС не є операційною діяльністю, курсову різницю покажіть на субрахунках 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» або 974 «Втрати від неопераційних курсових різниць».

5. Стационарні генератори маєте право облікувати як поліпшення будівлі, якщо вони забезпечують постачання електрикою всієї будівлі. Рішення про такий обліковий підхід закріпіть наказом керівника. Амортизацію будівлі надалі обчислюйте виходячи з її первісної вартості, збільшеної на вартість генератора, починаючи з наступного місяця за тим, коли ввели генератор в експлуатацію (п. 14, 29 НП(С)БО 7 «Основні засоби», п. 28 Методрекомендацій № 561*).

Приклад 6. Обліковуємо безплатно отриманий портативний генератор і списуємо пальне

Підприємство, платник ПДВ, безплатно отримало від юрособи-резидента портативний генератор справедливою вартістю 45 000,00 грн. Витрати на пусконаладжувальні роботи силами підрядника – платника ПДВ становлять 4800,00 грн, у т. ч. ПДВ (20%) – 800,00 грн. Генератор ввели в експлуатацію для забезпечення роботи магазину.

Метод амортизації – прямолінійний, строк корисного використання – чотири роки, ліквідаційна вартість – 2000,00 грн.

Для роботи генератора використали пальне на суму:

- у межах норм – 6000,00 грн;
- понад норму – 900,00 грн.

У бухобліку зробимо проведення:

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Отримали безплатно генератор за справедливою вартістю	104*	424	45 000,00
2	Нарахували плату підрядникові за пусконаладжувальні роботи	152	631, 685	4000,00
3	Нарахували податковий кредит із ПДВ на підставі ПН, зареєстрованої в ЄРПН	641/ПДВ	631, 685	800,00
4	Сплатили кошти підрядникові	631, 685	311	4800,00
5	Збільшили вартість генератора на вартість пусконаладжувальних робіт	104	152	4000,00
6	Нарахували амортизацію генератора (щомісяця): (45 000,00 грн + 4000,00 грн – 2000,00 грн) ÷ 4 роки ÷ 12 міс.	93	131	979,17
7	Водночас включили до складу доходів частину справедливої вартості генератора в сумі, пропорційній до нарахованої амортизації: 979,17 грн ÷ (45 000,00 грн + 4000,00 грн – 2000,00 грн) × 45 000,00 грн	424	745	937,50
8	Списали пальне, використане у межах норм	93	203	6000,00
9	Списали пальне, використане понад норму	949	203	900,00
10	Нарахували компенсувальні ПДВ-зобов'язання на вартість понаднормово витраченого пального**	949	641/ПДВ	180,00
11	Списали на фінрезультат наприкінці звітного періоду:		93	6979,17
	– витрати на збут;	791	947	900,00
	– інші операційні витрати	791	949	180,00

* Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затвержені наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561.

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
12	Списали на фінрезультат наприкінці звітного періоду інші доходи	745	793	937,50

* Безоплатно отримані ОЗ одразу зарахуємо до складу ОЗ та збільшимо додатковий капітал (додаток до Методрекомендацій № 561).

Увага! Якщо отримали генератор як гуманітарну чи благодійну допомогу, надходження облікуємо як цільове фінансування на рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження», зваживши на правила з підпунктів 17–19 НП(С)БО 15 «Дохід» в частині визнання доходів від використання цільових коштів.

Оскільки генератор є портативним пристроєм, він відповідає визначенню об'єкта ОЗ із пункту 4 НП(С)БО 7. Тому за наказом керівника оприбуткуємо його на субрахунку 104 «Машини та обладнання».

** На вартість пального, що використали понад встановлені норми, нарахуємо компенсувальні ПДВ-зобов'язання за пунктом 198.5 ПК.

Приклад 7. Обліковуємо Starlink як внесок до додаткового капіталу й оплату послуг зв'язку

Підприємство, платник ПДВ, як внесок до додаткового капіталу отримало від засновника *Starlink* справедливою вартістю 123 000,00 грн. Обладнання використовуємо для забезпечення інтернет-зв'язком офісу.

Метод амортизації – прямолінійний, строк корисного використання – п'ять років, ліквідаційна вартість – 5000,00 грн.

Щомісячна плата за користування інтернетом – 75 дол. США. Курс НБУ на дату оплати – 42,35 грн за 1 дол. США. Послуги оплатили з корпоративної платіжної картки (КПК). Курс Міжбанківського валютного ринку – 42,50 грн за 1 дол. США, комісія банку – 200,00 грн. На КПК депонували 6000,00 грн.

У бухобліку зробимо проведення:

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума
		Д-т	К-т	
1	Нарахували заборгованість засновника за внесками до додаткового капіталу	377	422*	123 000,00
2	Отримали від засновника <i>Starlink</i> за справедливою вартістю	104	377	123 000,00
3	Нарахували амортизацію обладнання (щомісяця): (123 000,00 грн – 5000,00 грн) ÷ 5 років ÷ 12 міс.	92	131	1966,67
4	Депонували кошти на КПК	313/1	311	6000,00
5	Сплатили з КПК за користування інтернет-зв'язком: 75 дол. США × 42,35 грн	372	333	<u>75 USD</u> 3176,25 UAH
6	Зарезерували кошти для придбання інвалюти	313/2	313/1	6000,00
7	Списали кошти для придбання інвалюти: 75 дол. США × 42,50 грн	333	313/2	3187,50
8	Нарахували сумову різницю між комерційним курсом і курсом НБУ: (42,50 грн – 42,35 грн) × 75 дол. США	942	333	11,25
9	Сплатили комісійну винагороду банку	92	313/2	200,00
10	Розблокували залишок гривні на КПК: 4000,00 грн – 3131,25 грн – 200,00 грн	313/1	313/2	668,75
11	Нарахували заборгованість за інтернет-послуги	371	372	<u>75 USD</u> 3176,25 UAH
12	Нарахували податкове зобов'язання з ПДВ: 75 дол. США × 42,35 грн × 20%**	643	641/ПДВ	635,25
13	Нарахували податковий кредит із ПДВ на підставі ПН, зареєстрованої в ЄРПН	641/ПДВ	644	635,25
14	Закрили розрахунки з ПДВ	644	643	635,25
15	Нарахували щомісячну плату за користування інтернетом від <i>Starlink</i>	92	632	<u>75 USD</u> 3176,25 UAH
16	Закрили рахунки обліку розрахунків	632	371	<u>75 USD</u> 3176,25 UAH

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума
		Д-т	К-т	
17	Списали на фінрезультат наприкінці звітної періоду: — адміністративні витрати; — інші операційні витрати	791	92	5342,92
		791	942	11,25

* Умови створення додаткового капіталу передбачили в протоколі (рішенні) засновників підприємства. Внески, що отримані до додаткового капіталу без зміни розміру статутного капіталу, не є доходами, адже не дотримані умови визнання згідно з НП(С)БО 15 «Дохід».

** Місцем постачання послуг супутникового зв'язку є місце, в якому замовник послуг зареєстрований як суб'єкт господарювання (пп. «д» п. 186.3 ПК). Оскільки місцем постачання послуги користування інтернетом є територія України, щомісячну плату оподатковуємо ПДВ як імпорт послуг.

Приклад 8. Обліковуємо придбання дахової сонячної електростанції та виробництво електрики для власних потреб

Підприємство, платник ПДВ, на умовах післяплати придбало в постачальника – платника ПДВ дахову сонячну електростанцію, яка включає обладнання вартістю:

- інвертор – 102 000,00 грн, у т. ч. ПДВ (20%) – 17 000,00 грн, зі строком експлуатації 10 років;
- сонячні панелі – 195 000,00 грн, у т. ч. ПДВ (20%) – 32 500,00 грн, зі строком служби 20 років;
- система захисту на загальну суму 60 000,00 грн, у т. ч. ПДВ (20%) – 10 000,00 грн, зі строком служби 5 років.

Дахову сонячну електростанцію ввели в експлуатацію як єдиний об'єкт ОЗ і встановили:

- метод амортизації – прямолінійний;
- строк корисного використання – 15 років;
- ліквідаційну вартість – 20 000,00 грн.

Витрати на виробництво сонячної енергії дорівнюють 52 000,00 грн. Сонячну енергію спожили для власних потреб:

- виробництва – 34 500,00 грн;
- адміністрації – 17 500,00 грн.

Надалі плануємо реалізовувати вироблену сонячну енергію стороннім споживачам. У бухобліку зробимо проведення:

№ з/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн
		Д-т	К-т	
1	Отримали від постачальника: — інвертор; — сонячні панелі; — комплект системи захисту	152	631	85 000,00
		152	631	162 500,00
		152	631	50 000,00
2	Нарахували податковий кредит із ПДВ на підставі ПН, зареєстрованої в ЄРПН	641/ПДВ	631	59 500,00
3	Сплатили кошти постачальникові	631	311	357 000,00
4	Ввели в експлуатацію дахову сонячну електростанцію як загальний об'єкт обліку: 85 000,00 грн + 162 500,00 грн + 50 000,00 грн	104*	152	297 500,00
5	Нарахували амортизацію (щомісяця): (297 500,00 грн – 20 000,00 грн) ÷ 15 років ÷ 12 міс.	23/Станція	131	1541,67
6	Нарахували витрати на виробництво сонячної електроенергії	23/Станція**	201, 22, 661, 651, 631	52 000,00
7	Використали сонячну електроенергію: — для виробництва; — адміністрації	23/Основне виробництво	23/Станція	34 500,00
		92	23/Станція	17 500,00
8	Списали на фінрезультат наприкінці звітної періоду адмінвитрати	791	92	17 500,00

1. Рішення про порядок обліку сонячних станцій – як загального об'єкта чи окремих компонентів – ухвалює керівник підприємства. Ба більше, якщо станція призначена тільки для забезпечення електрикою будівлі, на даху якої її встановили, можете облікувати її як поліпшення будівлі. Рекомендуємо складові дахової сонячної станції облікувати як загальний об'єкт ОЗ, адже її компоненти функціонують як цілісний об'єкт (п. 4 НП(С)БО 7).

Увага! Податківці заперечують покомпонентний облік, щоправда, стосовно наземної сонячної станції. Адже за такого варіанта обліку платник амортизує значну вартість об'єкта швидше, ніж якщо за його обліку як єдиного об'єкта ОЗ. Аргументи податківців підтримують і судді**.

2. Якщо вироблену сонячну енергію використовуєте водночас за декількома напрямками роботи підприємства або реалізуєте стороннім споживачам, застосовуйте рахунок 23 «Виробництво». Щоб розподілити витрати на виробництво електроенергії, користуйтеся показниками приладів обліку або розподіліть витрати пропорційно до обраної бази розподілу. Базу розподілу оберіть самостійно і закріпіть в обліковій політиці підприємства.

Бажаємо, щоб блекаути оминули вас стороною. А якщо ворог часом і занурює вас у пільму, поради від «Головбух Агро» стануть у пригоді.

** Постанова Сьомого апеляційного адмінсуду від 11.02.2021 у справі № 560/853/20.

ГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ

У статті – добірка відповідей податківців на запити щодо роботи з РРО та ПРРО – від повернення коштів до програмування штрихкодів і видачі електронних чеків. Ці роз'яснення допоможуть уникнути штрафів і чітко зрозуміти, коли та як виконувати вимоги касової дисципліни

РРО для сільгосппідприємств: п'ять роз'яснень податківців

Ольга Гонтаренко,
експерт із податкового
обліку Експертус
Головбух, Київ

У роботі підприємств постійно виникають ситуації, коли застосування реєстратора розрахункових операцій (РРО) чи програмного РРО (ПРРО) викликає сумніви. Що робити з поверненнями, як діяти під час зміни адреси, чи можна відтворити дублікат чека, а також які реквізити в ньому обов'язкові. Свіжі пояснення щодо цих питань надала ДПС.

1. Чи зобов'язане підприємство повертати кошти у тій формі, в якій провело розрахунок під час продажу товарів (робіт, послуг)?

Якщо погодите з покупцем час і спосіб повернення коштів за товари, роботи, послуги, **можете змінити форму**, в якій повертаєте кошти, — готівку на безготівку й навпаки.

ДПС рекомендує повертати кошти у тій формі, в якій покупець оплачував товари, роботи, послуги під час їх купівлі. Це полегшить облік отриманої і поверненої торговельної виручки. Продавець може змінити форму коштів під час їх повернення, якщо попередньо погодить це з покупцем.

Під час розірвання договору купівлі-продажу розрахунки зі споживачем провадять з огляду на вартість товару на момент його купівлі. Гроші, сплачені за товар, повертають споживачеві у день розірвання договору. Якщо у визначений день це неможливо зробити — в інший строк за домовленістю сторін, але не пізніше ніж за сім днів (ч. 3 ст. 9 Закону про захист прав споживачів¹).

¹ Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 № 1023-ХІІ.

Товар належної якості можна обміняти, якщо його не використували та зберегли його товарний вигляд, споживчі властивості, пломби, ярлики, а також розрахунковий документ, що видали споживачеві разом із проданим товаром, або відтворений на дисплеї ПРРО QR-код, який споживач може зчитати та ідентифікувати з розрахунковим документом, або надісланий електронний розрахунковий документ на наданий споживачем абонентський номер чи адресу електронної пошти (абз. 3 ч. 1 ст. 9 Закону про захист прав споживачів; ЗІР, *категорія 109.02*²).

2. Чи подавати форму № 20-ОПП і вносити зміни до реєстраційних даних РРО / ПРРО через перейменування вулиці, якщо відповідні зміни не вносили до правовстановлювальних документів та/або договору оренди?

Так, подавати.

Суб'єкт господарювання має перереєструвати РРО / ПРРО, що застосовує в господарській одиниці. Для цього подайте **заяву** про об'єкти оподаткування або об'єкти, пов'язані з оподаткуванням або через які провадиться діяльність, за формою № 20-ОПП (*далі* — заява за формою № 20-ОПП) з оновленою інформацією про об'єкт оподаткування.

Після того, як внесете зміни до даних про місцезнаходження (адресу) об'єкта оподаткування, перереєструйте РРО / ПРРО в органі контролю.

Відомості щодо господарської одиниці в реєстраційній заяві для перереєстрації РРО / ПРРО (заява № 1-РРО / заява № 1-ПРРО) та в розрахунковому документі (фіскальному чеку) мають відповідати відомостям, зазначеним у заяві за формою № 20-ОПП щодо об'єкта оподаткування, на який, як на господарську одиницю, зареєстрували РРО / ПРРО (ЗІР, *категорія 109.06*³).

3. Чи можна створити дублікат касового чека в паперовій та/або електронній формі, в т. ч. у разі його втрати?

Ні, не можна.

Фіскальний касовий чек на товари (послуги) — розрахунковий документ / електронний розрахунковий документ, створений у паперовій та/або електронній формі (електронний розрахунковий документ), РРО або ПРРО під час проведення розрахунків за продані товари / надані послуги (п. 1, 2 розд. II Положення № 13⁴).

Одним із **обов'язкових реквізитів** фіскального касового чека є, зокрема, фіскальний номер фіскального чека / фіскальний номер електронного фіскального чека, перед яким друкують:

- назву «ЧЕК №» (рядок 2б);

² zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=43417.

³ zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=43427.

⁴ Положення про форму та зміст розрахункових документів/електронних розрахункових документів, затверджене наказом Мінфіну від 21.01.2016 № 13.

- дату (день, місяць, рік) і час (година, хвилина, секунда) проведення розрахункової операції (рядок 27).

Під час розрахункових операцій продавець має **щодня** створювати в паперовій та/або електронній формі фіскальні звітні чеки (Z-звіти) (п. 9 ст. 3 Закону про РРО⁵).

Z-звіт формують у такій послідовності:

- друкують фіскальний звітний чек і заносять інформацію до фіскальної пам'яті;
- обнуляють реєстри денних підсумків оперативної пам'яті;
- створюють в електронній формі та вносять інформацію Z-звіту до носія контрольної стрічки в електронній формі;
- друкують інформацію, що підтверджує обнулення реєстрів денних підсумків оперативної пам'яті та дійсність фіскального звітного чека (п. 13 Вимог до РРО⁶).

Контрольна стрічка ПРРО — електронні копії розрахункових документів, а також електронні копії фіскальних звітних чеків, які сформували послідовно з додаванням у кожен наступний розрахунковий документ або фіскальний звітний чек хешу попереднього розрахункового документа або фіскального звітного чека та зберігають в електронній формі ПРРО під час його роботи на період відсутності зв'язку між ПРРО та фіскальним сервером органу контролю (в режимі офлайн) до моменту передачі розрахункових документів або фіскальних звітних чеків до фіскального сервера органу контролю (п. 1.2 розд. I Вимог № 1057⁷).

Отже, функції РРО / ПРРО та норми чинного законодавства не передбачають створення дублікату фіскального касового чека в разі його втрати. Адаже під час формування Z-звіту обнуляють реєстри денних підсумків оперативної пам'яті та цей звіт містить **підсумки розрахункових операцій** за реалізовані товари / надані послуги за кожним зазначеним кодом окремо з моменту програмування товару / послуги із зазначенням його найменування, реалізованої кількості, літерного позначення ставки ПДВ і **загальний підсумок** розрахункових операцій за реалізовані товари / надані послуги (ЗІР, *категорія 109.10*⁸).

4. Чи програмувати штрихкод товару в чеку?

Законодавство не вимагає програмувати штрихкод товару у фіскальному касовому чеку. Продавець за бажанням може запрограмувати штрихкод до фіскальної пам'яті РРО / ПРРО разом із обов'язковими реквізитами розрахункового документа.

⁵ Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 06.07.1995 № 265/95-ВР.

⁶ Вимоги щодо реалізації фіскальних функцій реєстраторами розрахункових операцій для різних сфер застосування, затверджені постановою КМУ від 18.02.2002 № 199.

⁷ Вимоги щодо створення контрольної стрічки в електронній формі у реєстраторах розрахункових операцій, програмних реєстраторах розрахункових операцій та модемів для передачі даних, затверджені наказом Мінфіну від 08.10.2012 № 1057.

⁸ zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=42989.

Фіскальний касовий чек на товари (послуги) за формою № ФКЧ-1 має містити **обов'язкові реквізити**. Зокрема, цифрове значення штрихового коду товару. Їх зазначають у випадках, передбачених чинним законодавством, а в разі непередбачення — за бажанням платника (рядок 8 фіскального чека) (п. 2 розд. II Положення № 13; ЗІР, *категорія 109.10*⁹).

5. Чи буде штраф, якщо продавець створив електронний фіскальний чек на ПРРО, але не надав його на вимогу покупця, через те що у покупця відсутні засоби телекомунікаційного зв'язку?

Якщо продавець, який застосовує ПРРО, створив в електронній формі фіскальний чек і надіслав його на наданий споживачем (покупцем) абонентський номер або адресу електронної пошти, то розрахунковий документ вважають виданим споживачеві.

Коли цю вимогу не виконали, тобто фіскальний чек не створили в електронній формі та не надіслали споживачеві у зручний для нього спосіб, отримаєте **штраф**:

- 1) за перше порушення — **100% суми**, на яку продали товарів (робіт, послуг);
- 2) кожне наступне — **150% суми**, на яку продали товарів (робіт, послуг) (п. 1 ст. 17 Закону про РРО; ЗІР, *категорія 109.18*¹⁰).

⁹ zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=43098.

¹⁰ zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=43444.

ІСЦ за жовтень 2025 року – 100,9%. Тож можемо визначити коефіцієнти індексації для грудня 2025-го. Експерт пояснить, які суми індексації будуть у грудні. Також готуємося до обнуління індексації із січня 2026 року

Індексації зарплати у грудні 2025-го: кому та які суми

Микола Кирильчук,
експерт з оплати праці
та податкового обліку
Експертус Головбух, Київ

СТАТТЯ ДО ТЕМИ
Індексація зарплат
повертається в липні
2025-го
(«Головбух Агро»
№ 12/2025)

Зарплату індексують, коли величина індексу споживчих цін (ІСЦ) **перевищила поріг індексації**, який становить **103%** (ч. 1 ст. 4 Закону № 1282¹; абз. 2 п. 1-1 Порядку № 1078²). Величину приросту ІСЦ (далі — коефіцієнт індексації) рахують наростаючим підсумком.

Із січня 2025 року індексацію обнулили. Причина — стаття 34 Закону про Держбюджет-2025³. Суму індексації, яка склалася у грудні 2024 року, в січні 2025-го не нараховували і не виплачували.

Обчислюйте ІСЦ для індексації зарплат **наростаючим підсумком** починаючи із січня 2025 року, що його беріть за 1 або 100%.

Місяць, у якому ІСЦ беруть за 1 або 100%, є **базовим**. Таким для всіх без винятків став січень 2025-го — підтверджує Мінсоцполітики⁴. Тоді з ІСЦ за лютий 2025-го заново обчислювали наростаючим підсумком коефіцієнт індексації, доки він не перевищив порогу індексації 103%.

Це сталося в липні, коли індексація повернулася вперше у 2025 році. Сума індексації в липні дорівнювала для базового місяця:

- січень 2025-го — **133,23 грн** (коефіцієнт індексації — 104,4%);
- лютий — **105,98 грн** (коефіцієнт індексації — 103,5%).

¹ Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» від 03.07.1991 № 1282-ХІІ.

² Порядок проведення індексації грошових доходів населення, затверджений постановою КМУ від 17.07.2003 № 1078.

³ Закон України «Про Державний бюджет на 2025 рік» від 19.11.2024 № 4059-ІХ.

⁴ Лист Мінсоцполітики від 10.12.2024 № 105/0/214-24.

Підвищували оклади у 2025 році

до 2025-го або
у січні – лютому

За базових місяців січень і лютий суму індексації у грудні 2025-го продовжуйте нараховувати на **рівні липня — листопада** 2025-го. Працює правило: для подальшої індексації ІСЦ обчислюють починаючи з наступного місяця за тим, у якому ІСЦ перевищив поріг індексації (абз. 5 п. 1-1 Порядку № 1078). Тому коефіцієнти індексації, що в липні 2025-го перевищили поріг індексації, застосовують для індексації в серпні та наступних місяцях.

Це триватиме доти, поки ІСЦ за червень 2025-го і наступні місяці наростаючим підсумком знов не перевищить порогу індексації. Такий алгоритм наведений у додатку 1 до Порядку № 1078.

Оскільки **добуток ІСЦ за червень — жовтень** 2025-го ($1,008 \times 0,998 \times 0,998 \times 1,003 \times 1,009 \times 100\% = 101,6\%$) не перевищує порогу індексації 103%, для грудня застосовуйте попереднє перевищення порогу індексації для базових місяців **січень — лютий 2025-го**.

Тому за липень — грудень працівники, для яких базовими місяцями є січень та лютий 2025-го, мають право на індексацію в сумі **133,23 грн та 105,98 грн** відповідно.

у березні

Коли базовим місяцем є березень, коефіцієнт індексації для грудня становить **добуток ІСЦ за квітень — жовтень**:

$$1,007 \times 1,013 \times 1,008 \times 0,998 \times 0,998 \times 1,003 \times 1,009 \times 100\% = 103,6\%.$$

Поріг індексації перевищений, тож у цьому місяці виникло **право на індексацію**.

$$\text{Сума індексації становить: } 3028 \text{ грн} \times (103,6\% - 100\%) = \mathbf{109,01 \text{ грн.}}$$

у квітні

Коли базовим місяцем є квітень, коефіцієнт індексації для грудня 2025-го визначайте за **добутком ІСЦ за травень — жовтень**:

$$1,013 \times 1,008 \times 0,998 \times 0,998 \times 1,003 \times 1,009 \times 100\% = 102,9\%.$$

Він не перевищує порогу індексації, тому в грудні **індексації немає**.

у травні

Коли базовим місяцем є травень, коефіцієнт індексації для грудня залежить від **добутку ІСЦ за червень — жовтень**:

$$1,008 \times 0,998 \times 0,998 \times 1,003 \times 1,009 \times 100\% = 101,6\%.$$

Він не перевищує порогу індексації, тому в грудні **індексації немає**.

у червні

Якщо базовим місяцем є червень, коефіцієнт індексації для грудня залежить від **добутку ІСЦ за липень — жовтень**:

$$0,998 \times 0,998 \times 1,003 \times 1,009 \times 100\% = 100,8\%.$$

Він не перевищує порогу індексації, тому в грудні **індексації немає**.

у липні

Коли базовим місяцем є липень, індексація могла б виникнути в грудні 2025-го, якби **ІСЦ за серпень — жовтень** ($0,998 \times 1,003 \times 1,009 \times 100\% = 101,0\%$) перевищив поріг індексації. Цього не сталося, тому в грудні **індексації немає**.

у серпні

Коли базовим місяцем є серпень, індексація вперше могла б виникнути в грудні 2025-го, якби **ІСЦ за вересень — жовтень** ($1,003 \times 1,009 \times 100\% = 101,2\%$) перевищив поріг індексації. Оскільки такого приросту ІСЦ не зафіксували, індексації в цьому місяці теж **немає**.

у вересні

Коли базовим місяцем є вересень, індексація вперше могла б виникнути в грудні 2025-го. Проте **ІСЦ за жовтень дорівнює 100,9%**, тобто не перевищує порогу індексації. Тому права на індексацію в цьому місяці **не виникло**.

у жовтні — листопаді

За таких базових місяців індексація вперше може виникнути в січні та лютому 2026 року відповідно. Цього не станеться, оскільки із січня 2026-го **індексацію обнулять**, і приріст ІСЦ почнемо рахувати заново.

Кому підвищити посадові оклади, щоб не проводити індексацію в грудні

Працівники, яким посадові оклади востаннє підвищували до 2025-го або в січні — березні 2025-го, в грудні мають право на індексацію. Щоб її не проводити, підвищте посадові оклади на **суму, більшу за:**

- **133,23 грн** — якщо базовий місяцем є січень 2025-го;
- **105,98 грн** — якщо базовим місяцем є лютий;
- **109,01 грн** — якщо базовим місяцем є березень.

Коли діяли на випередження та у червні — листопаді 2025-го вже підвищували посадові оклади, індексації в грудні за таких базових місяців немає. Не з'явиться вона і в перші місяці 2026-го, бо із січня очікуємо на обнуління індексації.

Перспективи 2026 року

У 2026 році індексацію знов пропонують обнулити із **січня, який стане базовим** місяцем. Такий сценарій реалізували у 2024—2025 роках.

ІСЦ для індексації зарплати обчислюватимете наростаючим підсумком починаючи із січня 2026-го, який беріть за 1 або 100% (ст. 41 Законопроекту про Держбюджет на 2026 рік⁵). Суму індексації, яка складеться у грудні 2025-го, в січні 2026-го не нараховуйте. Жодних фіксованих сум індексації у 2026 році **не визначатимете і не виплачуватимете**.

СТАТТЯ ДО ТЕМИ
Які суми індексації зарплати в листопаді 2025-го

(«Головбух Агро»
№ 21/2025)

⁵ Проект Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» від 15.09.2025 № 14000.

управління ризиками

Тримайте інтерв'ю з представником ФПБАУ. Обговорили вже тригерні для бухгалтерів питання обов'язкової сертифікації – чи дійсно її планують запровадити і для чого. Поговорили про те, що означає для бухгалтера запровадження професійних стандартів та кваліфікаційних вимог до посади. Наприкінці інтерв'ю знайдете кілька порад, як залишатися цінним фахівцем, готовим до будь-якої зміни

Інтерв'ю з президентом ФПБАУ про сертифікацію бухгалтерів: факти без хайпу

Чи потрібно на сьогодні бухгалтеру проходити обов'язкову сертифікацію, щоб працювати на посаді бухгалтера / головного бухгалтера?

Петро Кричун: Я здивований, але з незрозумілих причин питання сертифікації бухгалтерів раптом набуло такої актуальності, що це більше схоже на якийсь хайп. Насправді ж ніяких об'єктивних причин для цього хайпу немає.

Питання обов'язкової сертифікації бухгалтерів в Україні є предметом постійних дискусій та обговорень, але поки у досить обмеженому професійному середовищі. І головне — це **дискусії про добровільну професійну сертифікацію** бухгалтерів, якою і в Україні, і в усьому світі займаються професійні бухгалтерські організації.

Важливо чітко розмежовувати (1) окремі професійні ролі, які суворо регулюються на державному рівні, наприклад, аудитори, та (2) ширшу бухгалтерську професію. Це допоможе зрозуміти поточний стан справ у країні та професії.

На сьогодні в Україні **не існує загальнообов'язкової державної сертифікації** для того, щоб

Петро Кричун — Президент ФПБАУ, засновник проекту «Центр Податкових Консультацій», викладач бізнес-школи «МІМ-Київ», CFO агро-груп та бізнес-консультант з питань управлінської та фінансової звітності, оподаткування та права, канд. екон. наук, МВА, Київ

працювати на посаді бухгалтера чи головного бухгалтера. І я сподіваюсь, що такої ніколи не буде.

З аудиторами трішки інша історія. У той час як діяльність аудиторів жорстко регулюється по всій Європі відповідно до Директиви ЄС про обов'язковий аудит (*Statutory Audit Directive 2006/43/EC*), загальна бухгалтерська практика функціонує в інших рамках.

В Україні існують професійні громадські організації, наприклад, наша **Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України** (ФПБАУ). Згідно з її статутом членство в цій організації та участь у її сертифікаційних програмах є **добровільними**. Ці програми дозволяють фахівцям підтвердити свою кваліфікацію та підвищити конкурентоспроможність на ринку праці, але **не є вимогою чи умовою** для працевлаштування.

Тож наразі універсальна, встановлена державою вимога щодо сертифікації для всіх бухгалтерів відсутня. Проте це не означає, що до професії немає жодних законодавчих вимог. Існують інші механізми, які стандартизують кваліфікаційні очікування.

Чи висуває наразі законодавство якісь кваліфікаційні вимоги, яким має відповідати бухгалтер / головний бухгалтер на підприємстві? Хто встановлює такі вимоги?

П. К.: Ну, Україна ж прийняла рішення рухатися в Європу? А як туди рухатися, коли нема розуміння, як українські професійні назви та рівні співвідносяться із європейськими? Як зрозуміти, що український бухгалтер = європейському бухгалтеру? Для цього і робиться загальноєвропейська стандартизація кваліфікацій. І це дуже правильний процес, якщо ми мріємо про те, що український бухгалтер зможе працювати по професії й за кордоном.

Стратегічне значення національної системи кваліфікацій неможливо переоцінити. Це потужний інструмент для стандартизації професійних компетенцій, їх узгодження з ринком праці та гармонізації з міжнародними, зокрема європейськими, стандартами. Україна активно розвиває цю систему як частину свого євроінтеграційного курсу.

Хоча обов'язкова сертифікація відсутня, українське законодавство все ж містить основу для визначення різних кваліфікацій. Ключовими тут є **Закон «Про освіту»** (2017) та **Закон «Про вищу освіту»** (2014). Ці закони заклали підґрунтя для створення **Національної рамки кваліфікацій** (НРК) та впровадження компетентнісного підходу до освіти й професійної підготовки. НРК — це системний інструмент, який описує кваліфікаційні рівні, що здобуваються через формальну, неформальну та інформальну освіту.

І ще раз головна думка — Рамки стосуються усіх кваліфікацій: і лікарів, і інженерів, і юристів. Усіх. Чому шум навколо бухгалтерів і аудиторів — не зрозуміло.

Для координації цієї роботи з розробки НРК було створено **Національне агентство кваліфікацій** (НАК). Цей колегіальний орган відповідає за розробку професійних стандартів, ведення Реєстру кваліфікацій та акредитацію кваліфікаційних центрів.

Що це означає для бухгалтерів? Ніби все просто — держава встановлює загальну рамку та стандарти, які слугують орієнтиром. Але законодавство прямо не зобов'язує кожного бухгалтера відповідати певному рівню НРК, щоб оформитися на роботу, — все одно вирішує роботодавець. Але можна припустити, що роботодавці чи їх НРи будуть використовувати ці стандарти для формування вимог до кандидатів, коли публікуватимуть вакансії. У такий спосіб законодавство створює не жорстку вимогу, а радше еталон для оцінки професіоналізму, що підкреслює важливість самих стандартів.

Важливо, що українська Національна рамка кваліфікацій проходить процедуру співставлення з Європейською рамкою кваліфікацій (ЄРК). Це має зробити українські кваліфікації зрозумілими та прозорими на міжнародному рівні, що особливо актуально в контексті інтеграції України до ЄС. Отже, професійні стандарти не лише формалізують компетенції бухгалтера всередині країни, а й забезпечують їхнє визнання за кордоном. Навіть більше того, **визнання за кордоном — це головна ціль стандартизації**, якщо ми хочемо, щоб українські професіонали були рівноправними учасниками ринку праці Європи.

У Реєстрі кваліфікацій наразі можна знайти затверджені професійні стандарти для бухгалтерів. Можете пояснити, що означає затвердження цих стандартів для звичайного бухгалтера, як це впливає на нього та його можливість працювати на посаді бухгалтера?

П. К.: Таких стандартів уже декілька, і, як я уже казав, вони створюються далеко не тільки для бухгалтерів. Але для працюючих бухгалтерів нічого особливого це поки що не означає. Так, професійний стандарт — це деталізований опис того, що фахівець повинен знати і вміти робити для успішного виконання своїх обов'язків. Затвердження таких стандартів дещо формалізує професію, але, як очікується, сприятиме підвищенню її престижу.

Затвердження професійних стандартів для бухгалтерів означає перехід від простої оцінки наявності диплома до визначення конкретних результатів навчання, які класифікуються за трьома категоріями:

- **знання (*knowledge*):** теоретична та фактична база;
- **уміння (*skills*):** здатність застосовувати знання для виконання завдань (когнітивні та практичні навички);
- **відповідальність/автономія (*responsibility/autonomy*):** здатність працювати самостійно та нести відповідальність за результати.

За великим рахунком, стандарт має допомогти практикуючому бухгалтеру чи фахівцю, який хоче стати практикуючим бухгалтером, мати чітке розуміння щодо компетенцій, які очікуються від нього на ринку праці. Категорія «відповідальність/автономія» особливо важлива, оскільки вона відображає сучасну роль бухгалтера як стратегічного радника, здатного приймати обґрунтовані рішення та керувати фінансовими процесами. Тільки у нас в професії є ще такий рівень автономії, про який в стандартах не скажуть, — професійна незалежність. Це означає можливість приймати рішення і робити роботу без впливу керівників та власників на зміст нашої бухгалтерської роботи.

Чи може роботодавець прийняти на роботу бухгалтера, який не відповідає вимогам професійного стандарту?

П. К.: Роботодавці постійно балансують між дотриманням офіційних стандартів, таких як професійні стандарти, та оцінкою практичного досвіду, специфічних навичок і особистих якостей кандидата, які можуть бути критично важливими для конкретної посади. Це якраз про гнучкість ринку праці. І цього не вдасться змінити.

Прямої законодавчої заборони для приватного роботодавця наймати бухгалтера, який формально не відповідає всім вимогам затвердженого професійного стандарту, не існує і, вірю, не існуватиме. З іншого боку, ризики за найм некваліфікованого персоналу теж лежать на роботодавцеві.

Професійні стандарти — вони ніби як еталон компетентності та якості, а не як жорстка юридична вимога для кожної вакансії у приватному секторі. Це відповідає загальноєвропейській практиці, де рівень регулювання професій значно відрізняється. Наприклад, діяльність аудиторів, яка пов'язана з високим суспільним інтересом, суворо регламентована, тоді як доступ до інших професій може бути більш гнучким.

Тому приватний роботодавець може встановлювати власні критерії найму, оцінюючи сукупність досвіду, навичок та освіти кандидата. Але орієнтація на фахівців, які відповідають національному професійному стандарту, є хорошою практикою, якщо керівники думають про високий рівень компетентності, мінімізації ризиків та підвищення довіри до фінансової звітності своєї компанії.

Останнім тижнем бухспільноту сколихнула новина щодо обов'язкової професійної сертифікації, яку матимуть проходити майже всі бухгалтери. Підкажіть, чи дійсно в найближчому майбутньому планується впровадження обов'язкової сертифікації для посади бухгалтера? І якщо так, то що це означає для бухгалтерів, на що їм варто звернути увагу вже сьогодні?

П. К.: У професійних спільнотах, зокрема бухгалтерських, часто циркулюють новини та

чутки про майбутні зміни в законодавстві. Вкрай важливо ставитися до такої інформації критично і перевіряти її, спираючись на офіційні джерела та аналізуючи довгострокові законодавчі тенденції, а не поодинокі повідомлення, тим більше, якщо вони суб'єктивні та обмежені тільки персональним розумінням чи інтересами.

На сьогодні немає жодних офіційних повідомлень або зареєстрованих законопроектів про введення обов'язкової професійної сертифікації для «майже всіх бухгалтерів» в Україні.

Замість того щоб просто спростовувати чутки, давайте будемо аналізувати ширші тенденції.

Україна планово гармонізує своє законодавство з нормами ЄС. Це включає імплементацію принципів Директиви ЄС 2005/36/ЄС про визнання професійних кваліфікацій та розвиток Національної рамки кваліфікацій. Ці кроки свідчать про загальний рух у бік посилення професійного регулювання та стандартизації, хоча конкретні терміни та форми цього процесу ще не визначені.

Але незалежно від майбутніх змін бухгалтерам варто діяти проактивно, тобто зараз. Ось кілька **практичних порад**.

1 Інвестуйте у свій безперервний професійний розвиток: у більшості регульованих професій у Європі постійне навчання є обов'язковою умовою для підтримання кваліфікації. Систематичне підвищення знань є запорукою вашої актуальності як фахівця.

2 Слідкуйте за змінами в законодавстві: моніторте офіційні джерела та професійні ЗМІ, щоб читати перевірену інформацію з перших рук.

3 Розгляньте для себе добровільну професійну сертифікацію: отримання визнаної національної (наприклад, від ФПБАУ) або міжнародної сертифікації вже сьогодні може значно підвищити вашу конкурентоспроможність і підготувати до будь-яких майбутніх вимог.

Ці напрями допоможуть вам залишатися цінним фахівцем, готовим до будь-якої еволюції регуляторного середовища. Але навіть вони не зроблять вас справжнім фахівцем — в нашій професії залишаються та ростуть **люди, які сповнені дослідницьким інтересом в бухгалтерських, податкових та правових питаннях**, адже без постійного моніторингу змін, правил, методики та практики неможливо бути класним і цінним фахівцем.

Від редакції

Дочекайтеся другої частини інтерв'ю пана Кричуна, аби дізнатися, які професійні сертифікації — національні та міжнародні — зараз діють в Україні, з якої сертифікації краще почати молодим фахівцям і чи є українські сертифікати, які співвідносяться з міжнародними аналогами.

Головбух Агро

№ 23 (143) від 08.12.2025

Виходить із листопада 2019 року

0 44 586 56 06

0 800 21 12 20

shop.expertus.media

buhplatforma.com.ua

Продуктовий директор

Експертус Головбух

Альона Любанова

Головний редактор,

відповідальний за випуск

Наталія Дубчак

dubchak@expertus.media

Над випуском працювали

Олена Озерова

Ганна Чернишова

Олена Сердюк

Ольга Гонтаренко

Микола Кирильчук

Ірина Константинова

Олена Коваленко

Дизайн та верстка

Тетяна Атрощенко,

Ігор Пальчевський

Редакція не несе відповідальності
за зміст рекламних матеріалів.

Позиція редакції може не збігатися
з позицією автора.

Передрук матеріалів журналу
«Головбух Агро», будь-яке їх
циткування, публікація їх анотованих
оглядів допускаються лише
з письмового дозволу продуктового
директора.

Підписано до друку 08.12.2025

Розповсюджується лише
за передплатою, яку можна
оформити в редакції

© Цифрове видавництво Експертус,
2025

Приклади, форми і зразки документів, наведені у цьому номері журналу «Головбух Агро»

**Банк проведень: облік генераторів, павербанків, зарядних станцій,
сонячних панелей, Starlink'ів**

Обліковуємо:

- безоплатно отриманий портативний генератор і списуємо пальне 33
- зарядну станцію, яку орендуємо у працівника 30
- імпорт стаціонарного генератора та його монтаж 32
- поліпшення власної зарядної станції 31
- придбання дахової сонячної електростанції та виробництво електрики
для власних потреб 35
- придбання ДБЖ на умовах попередньої оплати 30
- придбання павербанків на умовах післяплати 29
- Starlink як внесок до додаткового капіталу й оплату послуг зв'язку 34

**За які ділянки єдинників четвертої групи звільняють від сплати
земельного податку**

Зразок заповнення уточнюючої декларації з плати за землю у разі
звільнення від орендної плати за земельну ділянку під знищеним
об'єктом нерухомого майна з 01.03.2025 (витяг) 19

Що зробити бухгалтеру в грудні, щоб легше закрити 2025 рік 3

Експертус ГОЛОВБУХ

Готові рішення для бухгалтера
в усіх робочих ситуаціях

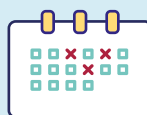
Податки та збори • Документообіг • Господарські операції • Бухоблік
Бухпроведення • Оплата праці та соцвиплати • Кадри для бухгалтера
Звітність • Перевірки та відповідальність

Спробуйте Систему в дії

gb.expertus.com.ua

Персональні
консультації
без обмежень

Інтерактивний
календар
бухгалтера

Форми, зразки
документів

Електронні версії
професійних
журналів і книг

Безплатні
вебінари
щомісяця

Навігатори,
сервіси, словники,
калькулятори

ВИЩА ШКОЛА
ГОЛОВБУХА

Будьте завжди
на крок попереду

Національна сертифікація головбуха медичного КНП

Три місяці
навчання online

Підсумковий
тест

Сертифікат
про підвищення кваліфікації
від НЮУ ім. Ярослава Мудрого

Забронюйте місце на навчання

0 800 21 12 20 | shop.expertus.media